

F. t. l. om bortvisning og beføjelse til at meddele tilhold m.v.

Lovforslag nr. L 218. Fremsat den 31. marts 2004 af justitsministeren (Lene Espersen)

Forslag

til

Lov om bortvisning og beføjelse til at meddele tilhold m.v.

Kapitel 1

Bortvisning mv.

§ 1. Ved bortvisning kan det forbydes en person over 18 år at opholde sig i sit hjem.

§ 2. En person kan bortvises, når

- 1) der er begrundet mistanke om, at den pågældende mod et medlem af sin husstand har begået en overtrædelse af straffelovens §§ 210, 213 eller 266 eller en overtrædelse, der er omfattet af straffelovens kapitel 24-26, og som efter loven kan medføre fængsel i 1 år og 6 måneder, eller at den pågældende har optrådt på en måde, der i øvrigt indebærer en trussel om vold mod et medlem af husstanden,
- 2) der efter det oplyste er bestemte grunde til at antage, at den pågældende ved forbliven i hjemmet vil begå en lovovertrædelse, der er nævnt under nr. 1), og
- 3) bortvisning ikke vil stå i misforhold til den herved forvoldte forstyrrelse af den pågældendes forhold, hensynet til husstanden og karakteren af den adfærd, der er udvist fra den pågældendes side.

§ 3. Det kan forbydes den, der bortvises, at trænge sig ind på, forfølge med skriftlige henvendelser eller på anden lignende måde forulempe et medlem af husstanden (tilhold).

Stk. 2. Det kan endvidere forbydes den, der bortvises, at opholde sig i et nærmere afgrænset område i nærheden af boligen eller et medlem af husstandens arbejds- eller uddannelsessted, når

- 1) et tilhold efter stk. 1 ikke er tilstrækkeligt af hensyn til bortvisningens formål, og

- 2) forbuddet ikke vil stå i misforhold til den herved forvoldte forstyrrelse af den pågældendes forhold, hensynet til husstanden og karakteren af den adfærd, der er udvist fra den pågældendes side.

§ 4. Politiet kan tilbageholde en person, der med rimelig grund antages at have optrådt på en måde, der indebærer en trussel om vold mod et medlem af personens husstand.

Stk. 2. For tilbageholdelsen gælder i øvrigt reglerne om anholdelse i retsplejelovens §§ 755 – 760, stk. 1. Tilbageholdelsen kan ikke udstrækkes ud over 24 timer.

§ 5. Bortvisning samt tilhold og forbud i forbindelse hermed kan ske, når et medlem af husstanden anmoder om det, eller når almene hensyn kræver det.

Stk. 2. For bortvisning skal der fastsættes en frist, der ikke kan overstige 4 uger. Fristen kan forlænges, men højst med 4 uger ad gangen. Fristens udløb angives i afgørelsen om bortvisning.

§ 6. Afgørelse om bortvisning og forbud efter §§ 2 og 3 træffes af politimesteren (politidirektøren).

Stk. 2. Politimesteren (politidirektøren) skal senest samtidig med en afgørelse om bortvisning underrette det sociale udvalg om sagen. Politimesteren (politidirektøren) skal endvidere sende oplysninger og dokumenter i sagen, herunder elektronisk lagrede data, der er nødvendige for de sociale myndigheders behandling af sagen, til det sociale udvalg.

Stk. 3. Den, der bortvises, kan inden 14 dage efter, at afgørelsen er forkyndt for den pågældende

de, kræve, at politimesteren indbringer afgørelsen for byretten på det sted, hvor boligen findes. Den pågældende skal vejledes om denne ret ved forkyndelsen. Sagen skal snarest muligt og senest inden 24 timer efter modtagelse af anmodningen forelægges for retten. Det samme gælder for afgørelser om forlængelse af bortvisning.

Stk. 4. Anmodning om indbringelse for retten har ikke opsættende virkning.

§ 7. Den, der kræver en afgørelse efter § 6 indbragt for retten (klageren), skal til politiet oplyse en adresse og et eventuelt telefonnummer, hvortil indkaldelse til retsmøde kan meddeles.

§ 8. Indbringes en afgørelse efter § 6 for retten, beskikkes der en advokat for klageren. Den beskikkede advokat har samme beføjelser som en forsvarer i en straffesag. Om salær og godtgørelse for udlæg til en beskikket advokat gælder samme regler som for beskikkede forsvarere, jf. retsplejelovens § 741.

Stk. 2. Der kan beskikkes en advokat for en forurettet, der skal afgive forklaring i retten. Reglerne i retsplejelovens §§ 741 c – e finder tilsvarende anvendelse.

§ 9. Retsmøde skal afholdes snarest muligt. Såfremt anmodningen om sagens indbringelse for retten fremsættes ved forkyndelsen af en førstegangsafgørelse om bortvisning, skal retsmøde afholdes inden 5 dage.

Stk. 2. Klageren har ret til at være til stede i retsmødet og udtale sig, medmindre retten finder, at dette af særlige grunde er nyttesløst eller skadeligt for den pågældende. Sagen kan behandles, selv om klageren udebliver, såfremt den beskikkede advokat er mødt.

Stk. 3. Retten træffer efter mundtlig forhandling afgørelse på grundlag af sagens dokumenter og en eventuel forklaring i retten fra klageren. Under særlige omstændigheder kan retten tillade yderligere bevisførelse.

Stk. 4. Rettens afgørelse træffes ved kendelse. Går afgørelsen ud på, at indgrebet godkendes, anføres i kendelsen de konkrete omstændigheder i sagen, hvorpå det støttes, at betingelserne er opfyldt.

Stk. 5. Pålægges der den bortviste sagsomkostninger i en straffesag, der angår forhold, som har givet anledning til bortvisningen, pålægges det ved dommen i straffesagen tillige den bortviste at betale omkostningerne ved bortvisningssagen. Retten kan dog undtagelsesvis bestemme, at disse omkostninger helt eller delvis skal betales af statskassen, såfremt særlige omstændigheder taler for det.

§ 10. I øvrigt gælder retsplejelovens regler om strafferetsplejen.

Stk. 2. Med hensyn til erstatningskrav finder retsplejelovens § 1018 h anvendelse. Med hensyn til tilbageholdelse efter § 4 finder dog retsplejelovens § 1018 a anvendelse, når bortvisning ikke gennemføres eller godkendes.

§ 11. Den, der forsætligt overtræder et forbud efter § 1 eller et tilhold eller et forbud efter § 3, straffes med bøde eller fængsel indtil 2 år.

Stk. 2. Overtrædelse af stk. 1 påtales kun efter den forurettedes anmodning, medmindre almene hensyn kræver det.

Kapitel 2

Beføjelse til at meddele tilhold mv.

§ 12. Tilhold, hvis overtrædelse er omfattet af straffelovens § 265, udstedes af politiet, når den, som tilholdet skal beskytte, anmoder om det, eller når almene hensyn kræver det.

Stk. 2. Klage over tilhold, jf. stk. 1, skal indgives til den regionale statsadvokat. Det samme gælder tilhold og forbud efter § 3. Statsadvokatens afgørelse kan ikke påklages.

Kapitel 3

Ikrafttrædelsesbestemmelser

§ 13. Loven træder i kraft den 1. juli 2004.

§ 14. Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland, men kan ved kongelig anordning sættes i kraft for disse landsdele med de afvigelser, som de særlige færøske eller grønlandske forhold tilsiger.

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

Indholdsfortegnelse

1. Indledning	7460
1.1. Lovforslagets formål og baggrund	7460
1.2. Hovedtræk af lovforslaget	7460
2. Gældende ret	7461
2.1. Indledning	7461
2.2. Straffelovens § 265 (polititilhold)	7461
2.3. Andre foranstaltninger mod truende eller voldelige personer	7463
2.4. Detentionsanbringelse	7464
2.5. Andre indgreb uden for strafferetsplejen	7464
2.6. Særlige love om forbud mod at opholde sig i eller besøge bestemte lokaler mv.	7464
3. Fremmed ret	7465
3.1. Østrig	7465
3.2. Norge	7465
3.3. Sverige	7466
4. Lovforslagets udformning	7467
4.1. Generelt om bortvisningsordningen	7467
4.2. Retsvirkninger af bortvisning	7467
4.2.1. Strafferetsplejeudvalgets overvejelser	7467
4.2.2. Justitsministeriets overvejelser	7469
4.3. Betingelser for bortvisning	7469
4.3.1. Strafferetsplejeudvalgets overvejelser	7469
4.3.2. Justitsministeriets overvejelser	7472
4.4. Behandling af sager om bortvisning	7472
4.4.1. Strafferetsplejeudvalgets overvejelser	7472
4.4.2. Justitsministeriets overvejelser	7474
4.5. Forurettedes retsstilling	7474
4.5.1. Strafferetsplejeudvalgets overvejelser	7474
4.5.2. Justitsministeriets overvejelser	7475
4.6. Overtrædelse af afgørelser om bortvisning mv.	7475
4.6.1. Strafferetsplejeudvalgets overvejelser	7475
4.6.2. Justitsministeriets overvejelser	7476
4.7. Tilhold mv.	7476

4.7.1.	Strafferetsplejeudvalgets overvejelser	7476
4.7.2.	Justitsministeriets overvejelser	7477
5.	Forholdet til grundrettighederne	7477
5.1.	Grundloven	7477
5.2.	Den Europæiske Menneskerettighedskonvention	7478
6.	Forholdet til andre myndigheder	7479
6.1.	Strafferetsplejeudvalgets overvejelser	7479
6.2.	Justitsministeriets overvejelser	7480
7.	Forholdet til anden lovgivning	7480
7.1.	Strafferetsplejeudvalgets overvejelser	7480
7.2.	Justitsministeriets overvejelser	7481
8.	Lovforslagets økonomiske og administrative konsekvenser	7481
9.	Hørte myndigheder mv.	7481

1. Indledning

1.1. Lovforslagets formål og baggrund

Formålet med lovforslaget er at skabe mulighed for, at politiet i visse tilfælde kan bortvise en voldelig eller truende person mv. fra det fælles hjem i en periode med henblik på at hindre (yderligere) vold mv. mod andre medlemmer af husstanden.

Efter regeringens opfattelse bør det som udgangspunkt være den voldelige eller truende person og ikke de forurettede, der om fornødent skal forlade hjemmet.

En projektgruppe med repræsentanter for politiet, Socialministeriet og Justitsministeriet afgav i august 2003 en rapport om erfaringerne i andre lande med ordninger, hvorefter myndighederne kan bortvise truende personer fra hjemmet. I rapporten har projektgruppen overvejet de retlige, administrative og praktiske spørgsmål, der knytter sig til en sådan ordning, og projektgruppen anbefaler, at der arbejdes videre med at indføre en sådan ordning her i landet med henblik på at styrke bekæmpelse af vold i hjemmet.

På den baggrund anmodede Justitsministeriet den 10. september 2003 Strafferetsplejeudvalget om at overveje de spørgsmål af retlig og retssikkerhedsmæssig karakter, der knytter sig til en ordning med bortvisning af truende og voldelige personer fra det fælles hjem, samt at udarbejde udkast til en særlig lov herom.

Strafferetsplejeudvalget har herefter i februar 2004 afgivet betænkning nr. 1439/2004 med forslag til en ny lov om bortvisning af voldelige og truende personer fra hjemmet mv. Udvalget har tillige foreslået, at

udstedelse af polititilhold efter straffelovens § 265 generelt skal kunne ske uden anmodning fra den forurettede, hvis almene hensyn kræver det.

Lovforslaget bygger på udvalgets betænkning og svarer med få ændringer til flertallets lovudkast.

Det foreslås endvidere, at politiets afgørelser om tilhold fremover alene skal kunne påklages til den regionale statsadvokat og ikke som i dag til Justitsministeriet.

1.2. Hovedtræk af lovforslaget

Lovforslaget har følgende hovedpunkter:

Det foreslås, at det ved bortvisning kan forbydes en person at opholde sig i sit hjem (lovforslagets § 1).

Ved bortvisning forstås et strafsanktioneret forbud mod, at en person i en nærmere fastlagt og i almindelighed kortere periode opholder sig i det fælles hjem, dvs. boligen for personens husstand, uanset personens retlige forhold til husstanden og boligen.

Bortvisning forudsætter efter lovforslagets § 2, at en række betingelser er opfyldt.

Det kræves således for det første, at der er begrundet mistanke om, at den pågældende mod et medlem af husstanden har begået en overtrædelse af straffelovens §§ 210, 213 eller 266, eller en overtrædelse, der er omfattet af straffelovens kapitel 24-26, og som efter loven kan medføre fængsel i 1 år og 6 måneder. Bortvisning kan endvidere ske, hvis der er begrundet mistanke om, at den pågældende har optrådt på en måde, der i øvrigt indebærer en trussel om vold mod et medlem af husstanden.

Bortvisning kræver for det andet, at der efter det oplyste er bestemte grunde til at antage, at den pågældende vil begå en overtrædelse som nævnt ovenfor, hvis den pågældende forbliver i hjemmet.

Endelig kræves for det tredje, at en bortvisning ikke vil stå i misforhold til den herved forvoldte forstyrrelse af den pågældendes forhold, hensynet til husstanden og karakteren af den adfærd, der er udvist fra den pågældendes side.

Lovforslaget giver mulighed for, at en bortvisning kan kombineres med et almindeligt tilhold, jf. lovforslagets § 3. Dette indebærer, at en person – hvis det skønnes nødvendigt af hensyn til den forurettedes beskyttelse – ud over at blive bortvist fra det fælles hjem, også kan få forbud mod at trænge sig ind på, forfølge med skriftlige henvendelser eller på anden lignende måde forulempe et medlem af husstanden. Efter forslaget kan et sådant tilhold suppleres med forbud mod at opholde sig i et nærmere afgrænset område i nærheden af boligen, det pågældende husstandsmedlems arbejdsplads eller uddannelsesinstitution mv.

Overtrædelse af en afgørelse om bortvisning eller et tilhold mv. kan efter forslaget straffes med bøde eller fængsel indtil 2 år (lovforslagets § 11).

Beslutning om bortvisning skal efter forslaget træffes af den stedlige politimester (politidirektøren), når den forurettede anmoder herom, eller når almene hensyn kræver det. I forbindelse med afgørelsen tages beslutning om varigheden af bortvisningen. En bortvisning må gælde for en periode på højst 4 uger, men således at fristen kan forlænges med 4 uger af gangen (lovforslagets § 5).

Den bortviste kan inden 14 dage efter, at afgørelsen om bortvisning er forkyndt for vedkommende, begære sagen indbragt for retten. Politimesteren skal i så fald hurtigst muligt og inden 24 timer forelægge sagen for retten (lovforslagets § 6).

Retsmøde skal herefter afholdes snarest muligt. Ved førstegangsafgørelser om bortvisning skal retsmødet afholdes inden 5 dage efter, at sagen er indbragt for retten.

Retten træffer herefter ved kendelse afgørelse om lovligheden af beslutningen om bortvisning (lovforslagets § 9).

Indbringelsen om bortvisning for retten, skal der efter lovforslaget beskikkes en advokat for den bortviste. Advokaten har samme beføjelser som en forsvarer i en straffesag (lovforslagets § 8).

Hvis en forurettet skal afgive forklaring i retten i forbindelse med prøvelsen af bortvisningen, kan der også beskikkes en advokat for den forurettede (lovforslagets § 8).

Efter den foreslåede § 12, stk. 1, kan tilhold, hvis overtrædelse kan straffes efter straffelovens § 265 udstedes af politiet, når den forurettede anmoder om det, eller når almene hensyn kræver det. Desuden foreslås det i § 12, stk. 2, at klager over tilhold mv. skal indgives til den regionale statsadvokat, og at dennes afgørelse ikke kan påklages.

2. Gældende ret

2.1. Indledning

Efter gældende ret har politiet mulighed for at foretage en række indgreb over for personer, som har begået eller må frygtes at ville begå vold i familien. Der kan således efter omstændighederne ske anholdelse og varetægtsfængsling af personer, som mistænkes for et strafbart forhold, ligesom der i visse tilfælde vil kunne ske anbringelse i detention af personer, som udgør en fare for sig selv eller andre. Endvidere kan personer, der krænker en andens – f.eks. en tidligere samlevende – fred ved chikanøs eller voldelig optræden, meddeles polititilhold. Fælles for disse indgreb er, at de alle indebærer, at der i større eller mindre grad sker en begrænsning i gerningspersonens (eller den potentielle gerningspersons) bevægelsesfrihed. Ved siden af reglerne i retsplejeloven findes der desuden en lang række bestemmelser i anden lovgivning, der giver mulighed for at skride ind med tvangsindgreb (uden for strafferetsplejen) med den virkning, at den pågældendes bevægelsesfrihed begrænses. Sådanne indgreb kan eksempelvis ske med henblik på at afværge en tilstand, der indebærer fare eller gene for omgivelserne, jf. pkt. 2.5 nedenfor.

2.2. Straffelovens § 265 (polititilhold)

2.2.1. Advarsler (polititilhold) udstedes med hjemmel i straffelovens § 265. Efter denne bestemmelse kan en person, der krænker en andens fred, straffes med bøde eller fængsel indtil 6 måneder, hvis den pågældende forinden af politiet er meddelt en advarsel mod at trænge ind på, skriftligt forfølge eller på anden lignende måde forulempe den anden.

Overtrædelse af straffelovens § 265 er undergivet privat påtale, idet offentlig påtale dog kan ske, når den forurettede anmoder herom, jf. § 275, stk. 1, jf. stk. 2.

Som det fremgår, forudsætter strafansvar efter § 265, at der inden krænkelserne er meddelt den pågældende polititilhold. Betingelserne for at meddele polititilhold fremgår imidlertid ikke af straffeloven, men er fastsat i visse administrative forskrifter.

Justitsministeriet har ved cirkulæreskrivelse af 12. februar 1990 fastsat nærmere administrative retnings-

linjer for politiets behandling af sager vedrørende polititilhold.

Af cirkulæreskrivelsen fremgår, at beslutningen om at meddele en advarsel (tilhold) forudsætter, at den pågældende person aktuelt har gjort sig skyldig i en eller flere overtrædelser af den karakter, der omfattes af advarslen. Der kan således ikke gives advarsler i situationer, hvor der ikke aktuelt er tale om en overtrædelse, men hvor den ene part blot tror, at den anden part på et senere tidspunkt eventuelt vil foretage handlinger, der kan begrunde, at der meddeles en advarsel. Har politiet imidlertid tidligere været indblandet i sagen på grund af episoderne, vil der ofte være et særligt behov for at skride ind med en egentlig advarsel. Dette gælder navnlig, hvis en tidligere begæring om meddelelse af en advarsel er afslået, samtidig med at det er tilkendegivet parterne, at sagen kan tages op på ny, hvis der finder nye forulempelser sted.

For så vidt angår fredskrænkelser anføres i cirkulæret, at disse ofte har karakter af henvendelser, der ikke i sig selv er strafbare eller truende, foruroligende, fornærmelige, fysisk forulepende eller lignende. I sådanne tilfælde, hvor det hovedsageligt er henvendelsernes antal, der bevirker, at de opleves som ubehagelige eller forstyrrende, skal der i almindelighed foreligge flere fredskrænkelser, der er foregået over en vis periode, før tilhold meddeles. Der kan desuden tages hensyn til sandsynligheden for, at krænkelserne fortsætter, hvis der ikke gribes ind.

Efter cirkulæret vil en enkelt ophidset episode som oftest ikke udgøre et tilstrækkeligt grundlag for at meddele en advarsel, medmindre det er af betydelig grovhed. Hvis forurettede nærer frygt for, at gerningsmanden vil vende tilbage, bør der ikke stilles for strenge krav med hensyn til vurderingen af sandsynligheden herfor.

Af cirkulæret fremgår endvidere, at meddelelse af en advarsel forudsætter, at parterne ikke har fundet sammen igen eller ventes at ville gøre det, og at der således fortsat antages at kunne forekomme krænkelser, der kan danne grundlag for, at man fra det offentliges side direkte modarbejder kontakt mellem dem. Hvorvidt denne betingelse er opfyldt, afgøres på grundlag af en vurdering af samtlige faktiske og retlige forhold, der indgår i den pågældende konkrete sag. Det er således ikke udelukket at meddele en advarsel i tilfælde af, at der eksempelvis i et ægteskab ikke er indgivet separations- eller skilsmissebegæring, at samlivet på gerningstidspunktet ikke var ophævet, eller at indklagede har samværsret med børn, der bor hos forurettede. Også i denne forbindelse vil krænkelsernes grovhed kunne tillægges betydning. Det er derimod en af-

gørende forudsætning, at parternes samliv er ophørt på det tidspunkt, hvor advarslen meddeles.

2.2.2. Der er ikke i § 265 hjemmel til at meddele et forbud mod at indfinde sig på et bestemt geografisk område. Politiet har derimod adgang til f.eks. at meddele polititilhold mod at krænke freden hos de ansatte i private virksomheder og offentlige myndigheder.

Normalpolitivedtægtens § 6 indeholder derimod en bestemmelse om, at politiet kan forbyde enhver, der opholder sig på en vej, at stå stille der eller at færdes frem og tilbage på kortere strækninger, når den pågældendes færden medfører ulempe for omboende eller forbipasserende, eller der er begrundet formodning om, at den pågældende på dette sted udøver et ulovligt erhverv. Det er i den juridiske litteratur antaget, at bestemmelsen blandt andet kan tænkes anvendt på personer, der vil genere en bestemt person eller virksomhed, jf. Normalpolitivedtægten ved Vagn Greve, Niels Bonde og Ole Scharf, 2. udgave, 1981, s. 113 ff. Hvis forbuddet overtrædes, vil der kunne pålægges strafansvar efter normalpolitivedtægtens § 59, stk. 2.

Hvis en person flere gange på samme gadestrækning har overtrådt bestemmelserne i politivedtægtens §§ 3-5, og der er grund til at befrygte gentagne forseelser, indeholder blandt andet politivedtægten for København en bestemmelse i § 6, stk. 2, hvorefter politiet kan meddele den pågældende forbud mod at indfinde sig inden for en afstand på 100 meter fra det sted, hvor den seneste overtrædelse er begået. Der skal angives et tidsrum, inden for hvilket forbuddet har gyldighed, der ikke kan overstige 2 år.

2.2.3. Ifølge Justitsministeriets cirkulæreskrivelse af 12. februar 1990 har polititilhold som udgangspunkt gyldighed i 5 år, idet der dog kan fastsættes en kortere gyldighedsperiode, hvis sagens omstændigheder tilsiger det.

Polititilhold har karakter af en forvaltningsretlig afgørelse, og forvaltningslovens krav om partshøring, begrundelse, klagevejledning mv. finder således anvendelse. Justitsministeriets cirkulæreskrivelse af 12. februar 1990 indeholder nærmere retningslinjer for den administrative behandling af sager om polititilhold. Det fremgår blandt andet heraf, at polititilhold skal indføres i politiprotokollen i sin fulde ordlyd, og at der samtidig skal angives en begrundelse for afgørelsen samt klagevejledning. Det bør endvidere anføres i protokollen, at overtrædelse af polititilholdet er strafbart i henhold til straffelovens § 265, og det skal fremgå, hvor længe polititilholdet har gyldighed. Sagens parter bør straks underrettes, når politiet har truffet afgørelse, og parterne skal have udleveret udskrift af politiprotokollen. Det bør tilstræbes, at indklagede

er til stede, når der meddeles polititilhold, men den pågældende har ikke mødepligt, og kan ikke anholdes og bringes til stede. Hvis den indklagede ikke er til stede, skal politiprotokollen forkyndes for den pågældende personligt.

Politiets afgørelse om polititilhold kan af sagens parter påklages til Justitsministeriet. Herudover kan lovligheden af et meddelt tilhold prøves af domstolene efter den almindelige regel i grundlovens § 63.

2.3. Andre foranstaltninger mod truende eller voldelige personer

2.3.1. Straffeprocessuelle tvangsindgreb

I forbindelse med efterforskningen af eksempelvis forbrydelser i familieforhold har politiet mulighed for at iværksætte en række tvangsindgreb af straffeprocessuel karakter, f.eks. anholdelse, varetægtsfængsling samt foretagelse af legemsindgreb, indgreb i meddeleleshemmeligheden, observation og beslaglæggelse. De straffeprocessuelle tvangsindgreb er en del af de efterforskningsmidler, der står til rådighed for politi og anklagemyndighed, når den offentlige strafforfølgning skal gennemføres.

2.3.1.1. Varetægtsfængsling mv.

Blandt disse straffeprocessuelle tvangsindgreb hører politiets mulighed for at anholde og søge varetægtsfængslet personer, der sigtes for en lovovertrædelse.

Personer, der anholdes, skal – hvis ikke de forinden er løsladt – fremstilles for en dommer inden 24 timer, jf. retsplejelovens § 760, stk. 1. Hvis varetægtsfængsling er udelukket for den lovovertrædelse, som den anholdte er sigtet for, skal den pågældende sættes på fri fod inden retsmødets afslutning. I andre tilfælde kan retten, hvis den ikke straks kan tage stilling til spørgsmålet om varetægtsfængsling, beslutte at opretholde anholdelsen i op til 3 x 24 timer efter afslutningen af retsmødet, jf. § 760, stk. 4 og 5. Hvis der ikke er sket løsladelse inden udløbet af dette tidsrum, skal den pågældende fremstilles for en dommer i et nyt retsmøde, hvor retten træffer bestemmelse om løsladelse eller varetægtsfængsling.

De gældende regler om varetægtsfængsling findes i retsplejelovens kapitel 70. Betingelserne for varetægtsfængsling fremgår af lovens § 762, hvorefter varetægtsfængsling af en sigtet efter stk. 1 kan ske, hvis der er begrundet mistanke om, at vedkommende har begået en lovovertrædelse, der efter loven kan medføre fængsel i 1 år og 6 måneder, og der er bestemte grunde til at formode, at vedkommende vil unddrage

sig forfølgningen eller fuldbyrdelsen, at der er bestemte grunde til at frygte, at vedkommende på fri fod vil begå nye overtrædelser, eller at der er bestemte grunde til at antage, at vedkommende på fri fod vil vanskeliggøre efterforskning ved eksempelvis at fjerne spor eller påvirke andre.

Bestemmelsens stk. 2 giver endvidere mulighed for varetægtsfængsling, hvis der enten foreligger en særlig bestyrket mistanke om, at den sigtede har begået en lovovertrædelse, der efter loven kan medføre fængsel i 6 år eller derover, eller hvis der er tale om overtrædelse af en række nærmere angivne bestemmelser i straffelove, herunder vold, der kan ventes at medføre ubetinget fængsel i mindst 60 dage. I begge tilfælde forudsætter beslutning om varetægtsfængsling, at hensynet til retshåndhævelsen skønnes at kræve, at vedkommende ikke er på fri fod.

Bestemmelsen indebærer, at personer, der eksempelvis i familieforhold sigtes for at have begået vold (straffelovens §§ 244-246) eller fremsat trusler om vold (straffelovens § 266), kan varetægtsfængsles, hvis den pågældende må frygtes på fri fod at ville begå ny vold mv. eller skræmme vidner til tavshed.

2.3.1.2. Varetægtsfængsling i surrogat

Hvis betingelserne for varetægtsfængsling er til stede, men varetægtsfængslingens øjemed kan opnås ved mindre indgribende foranstaltninger, kan retten bestemme, at den pågældende i stedet for fængsling skal undergives sådanne foranstaltninger, jf. retsplejelovens § 765, stk. 1. Bestemmelsen omhandler de såkaldte fængslingsurrogater. Anvendelse af fængslingsurrogat i stedet for varetægtsfængsling forudsætter, at den sigtede giver samtykke hertil. Betingelsen om samtykke tager navnlig sigte på foranstaltninger i form af behandling, eksempelvis afvænningsbehandling for et alkohol- eller stofmisbrug.

Retsplejelovens § 765, stk. 2, nr. 1-7, angiver en ikke udtømmende opregning af, hvilke foranstaltninger retten kan beslutte. Efter stk. 2 kan retten i disse tilfælde eksempelvis bestemme, at den pågældende skal (1) undergives tilsyn, (2) overholde særlige bestemmelser om opholdssted, arbejde, anvendelse af fritid og samvær med bestemte personer, (3) tage ophold i egnet hjem eller institution eller (4) undergive sig psykiatrisk behandling eller behandling for misbrug af alkohol mv., om fornødent på hospital eller særlig institution.

Navnlig muligheden for foranstaltning efter § 765, stk. 2, nr. 2, om opholdssted og samvær med bestemte personer er af relevans ved spørgsmålet om reaktioner

over for vold i familieforhold, men forudsætter som nævnt samtykke fra den pågældende person.

2.4. Detentionsanbringelse

I nogle tilfælde, hvor der ikke er grundlag for at rejse sigtelse for en konkret lovovertrædelse, kan der alligevel være behov for en politimæssig indgriben, som indebærer frihedsberøvelse. Dette kan eksempelvis være tilfældet, hvor en person, som træffes i forbindelse med husspektakler, på grund af beruselse eller stærk ophidselse må frygtes at ville begå en voldshandling, hvis ikke den pågældende medtages af politiet. I den forbindelse bruger politiet detentionsanbringelse, dvs. tilbageholdelse i særligt indrettede rum på politistationen.

Der har hidtil været tvivl om det retlige grundlag for politiets magtanvendelse i relation til detentionsanbringelse.

Lovforslag nr. 159 (Lov om politiets virksomhed), der er fremsat den 4. februar 2004, indeholder blandt andet regler af betydning for detentionsanbringelse. Lovforslaget indeholder i § 11 bestemmelser om detentionsanbringelse.

Detentionsanbringelse vil imidlertid kun have en begrænset betydning i forbindelse med vold i hjemmet, da en detentionsanbringelse maksimalt kan vare 24 timer, samt kun i tilfælde hvor den pågældende udgør en fare for sig selv eller andre, og mindre indgribende midler ikke er tilstrækkelige til at afværge faren. Reglerne om detentionsanbringelse vil derfor ikke i samme omfang som en bortvisning give parterne den fornødne tid til at løse problemerne.

2.5. Andre indgreb uden for strafferetsplejen

Der findes hjemmel til at foretage tvangsindgreb uden for strafferetsplejen i en række andre love.

Der er navnlig tale om tvangsindgreb som led i forvaltningens kontrol med overholdelsen af gældende bestemmelser, tvangsindgreb for at skaffe nødvendige oplysninger, tvangsindgreb som fuldbyrdelse af afgørelser. Der kan også være tale om tvangsindgreb med henblik på at varetage afgørende hensyn til den pågældende selv, jf. for eksempel lov om frihedsberøvelse og anden tvang i psykiatrien, som indeholder hjemmel til, at personer, der er sindssyge eller i en tilstand, der må ligestilles hermed, kan frihedsberøves i form af tvangsindlæggelse på hospital, når det vil være uforvarsligt ikke at frihedsberøve den pågældende med henblik på behandling, eller udsigten til en betydelig bedring af tilstanden ellers vil blive væsentligt forringet. Politiet træffer bestemmelse om tvangsindlæggelsens iværksættelse og yder bistand hertil.

Som et andet eksempel kan nævnes lov om social service, hvorefter det kommunale børne- og ungeudvalg efter lovens § 42 uden samtykke fra forældremyndighedsindehaveren og unge, der er fyldt 15 år, kan træffe afgørelse om, at barnet eller den unge anbringes uden for hjemmet, når der er en åbenbar risiko for, at barnet eller den unges sundhed eller udvikling lider alvorlig skade på grund af utilstrækkelig omsorg, vold eller voldelige overgreb, misbrugsproblemer mv. (tvangsfjernelse). Kommunen kan fuldbyrde afgørelsen, herunder skaffe sig adgang til forældremyndighedsindehaverens hjem uden retskendelse og medtage barnet eller den unge, jf. § 48. Politiet kan efter omstændighederne yde bistand til kommunens fuldbyrdelse af afgørelsen, jf. § 48, stk. 3.

2.6. Særlige love om forbud mod at opholde sig i eller besøge bestemte lokaler mv.

2.6.1. "Rockerloven" (lov nr. 907 af 15. oktober 1996 om forbud mod ophold i bestemte ejendomme) blev gennemført på baggrund af den voldelige strid mellem de rivaliserende rockergrupper Hells Angels og Bandidos, der verserede i 1990'erne, og vedrører navnlig ophold i de såkaldte rockerborge.

I medfør af loven kan politiet forbyde en person at opholde sig i en bestemt ejendom, når visse betingelser er opfyldt. Et forbud kan dog kun anvendes, hvis de angreb, der er risiko for, må antages at være led i et gensidigt opgør mellem de rivaliserende grupper, og der kan være fare for de personer, der bor eller befinder sig i nærheden af ejendommen.

Sager om nedlæggelse af forbud er omfattet af de almindelige forvaltningsprocessuelle regler i forvaltningsloven om partshøring, aktindsigt, begrundelse og klagevejledning mv. Et forbud kan påklages til Justitsministeriet, ligesom det kan indbringes for domstolene efter den almindelige regel i grundlovens § 63.

2.6.3. Lov om forbud mod besøgende i bestemte lokaler (lov nr. 471 af 7. juni 2001) giver politiet mulighed for administrativt at træffe beslutning om, at det er forbudt at modtage besøgende eller opholde sig som besøgende i bestemte lokaler, når visse nærmere angivne betingelser er opfyldt. Undtaget fra et sådant forbud er blandt andet personer, der bor i lokalerne.

Formålet med loven var at gøre det muligt at gribe effektivt ind over for såkaldte hashklubber og andre former for organiseret kriminel virksomhed, der foregår i bestemte lokaler og præger nærmiljøet ved at genere og skabe utryghed hos omkringboende.

Af lovens § 1 følger, at politimesteren (politidirektøren) i tilfælde, hvor der i bestemte lokaler på en måde, der systematisk indebærer strafbare handlinger, og

som medfører ulempe og utryghed hos de omkringboende, kan nedlægge forbud efter forudgående varsel til den, der råder over lokalerne.

3. Fremmed ret

3.1. Østrig

3.1.1. I 1997 indførtes der en række nye bestemmelser i østrigsk ret (civillovbogen, fuldbyrdelsesloven og sikkerhedspolitiloven) med det formål navnlig at beskytte kvinder, der er udsat for vold i deres parforhold. Ud over den umiddelbare beskyttelse af kvinder mod vold i hjemmet har ordningen til formål at yde kvinden støtte i den efterfølgende periode, herunder til eventuelt at opløse forholdet til den voldelige mand.

3.1.2. "Østrigsmodellen" er bygget som en "tretrinraket", hvor der sættes ind på flere fronter.

Første trin giver politiet adgang til ved umiddelbare farer at bortvise en ægtefælle eller en anden person fra det fælles hjem. I forlængelse heraf kan politiet give et midlertidigt påbud om, at den pågældende ikke må vende tilbage til hjemmet.

Det andet trin indeholder en proaktiv støtte til den truede part, herunder kontakt til politiet og et såkaldt interventionscenter, som kan rådgive vedkommende om mulighederne for skilsmisse, forlængelse af bortvisningen mv.

Tredje trin i processen indbefatter en forlængelse af tilholdet, hvilket forudsætter en anmodning herom fra den truede part. Afgørelse om forlængelse af tilholdet træffes af en "familiedomstol". Forlængelse kan maksimalt gives for en periode på 3 måneder, medmindre den truede part anmoder om skilsmisse, ophævelse af ægteskabet eller lignende.

3.1.3. De materielle betingelser for at bortvise en person fra hjemmet fremgår af sikkerhedspolitilovens § 38 a, stk. 1. Heraf følger, at må det på grund af bestemte forhold, i særdeleshed på grund af et forudgående farligt angreb, antages, at der forestår et farligt angreb på liv, helbred eller frihed, bemyndiges politiet til at bortvise en person fra en bolig, hvor den truede person bor, og dens umiddelbare omgivelser. Der er ikke krav om en begæring fra den voldsramte eller truede person.

Det fremgår endvidere af sikkerhedspolitilovens § 38 a, stk. 2, at bortvisningen kan følges op af et midlertidigt påbud om ikke at vende tilbage til det efter stk. 1 fastlagte område. Det fremgår ikke af bestemmelsen, om det er de samme kriterier, der skal lægges til grund ved denne bedømmelse, men det fremgår, at der i særdeleshed skal tages hensyn til, om indgrebet i den pågældendes privatliv er forholdsmæssigt (jf. lo-

vens § 29). Så snart betingelserne for at udstede forbuddet ikke længere er til stede, skal sikkerhedsmyndigheden (politiets jurister) sørge for, at forbuddet ophæves.

Det andet trin er som nævnt oven for en fase, hvor den voldsramte eller truede person primært ydes støtte, rådgivning mv.

Det tredje trin forudsætter, at den voldsramte eller truede person anmoder retten om, at der meddeles tilhold efter fuldbyrdelseslovens § 382 b. Efter denne bestemmelse kan der blandt andet meddeles et tilhold, hvorved personen pålægges at forlade boligen og dens umiddelbare omgivelser samt forbydes at vende tilbage hertil. Tilholdet fremstår således som en forlængelse af den bortvisning, som politiet kan meddele i henhold til sikkerhedspolitilovens § 38 a.

Vedrørende tilhold efter fuldbyrdelseslovens § 382 b bemærkes, at afgørelse herom træffes af retten ved kendelse. Det er en såkaldt familiedomstol, som træffer afgørelsen.

Den østrigske ordning er nærmere beskrevet i betænkningen side 55-58.

3.2. Norge

3.2.1. De norske regler om tilhold (besøgsforbud) mv. findes i straffeprocesslovens kapitel 17 a (§§ 222 a-222c).

3.2.2. Gennem en ændring af straffeprocesslovens § 222 a, der trådte i kraft den 10. januar 2003, er der i norsk ret indført en udtrykkelig hjemmel til, at besøgsforbud kan nedlægges med den virkning, at en person nægtes ophold i sit eget hjem.

Den nye bestemmelse i § 222 a har følgende ordlyd: "Påtalemyndigheden kan nedlægge besøksforbud dersom det er grunn til å tro at en person ellers vil

a) begå en straffbar handling overfor en annen person,

....

Er det nærliggende fare for en handling som nevnt i første ledd bokstav a, kan personen forbyes å oppholde seg i sitt eget hjem."

Det fremgår af lovens forarbejder, at lovændringen var en præcisering af gældende ret med henblik på at øge anvendelsen af forbud mod at opholde sig i eget hjem, navnlig i sager om vold i familien. Der var således også forud for indførelsen af den særlige hjemmel adgang til efter omstændighederne at meddele forbud mod ophold i eget hjem.

Det fremgår af forarbejderne, at de strafbare forhold, der kan være tale om, navnlig er vold eller trusler. Det er dog ikke udelukket, at andre strafbare forhold kan være omfattet.

Faren for, at der vil blive begået en strafbar handling, skal være ”nærliggende”. Det fremgår af bestemmelsens forarbejder, at besøgsforbud mod at opholde sig i eget hjem ikke kan meddeles, hvis der er størst sandsynlighed for, at der ikke vil finde overgreb sted. Om dette er tilfældet, afhænger af en konkret vurdering i den enkelte sag, hvori det indgår som et vigtigt moment, om den pågældende tidligere har udøvet vold.

3.2.3. Beslutning om at meddele besøgsforbud træffes af påtalemyndigheden (anklagemyndigheden), hvis den forurettede begærer det, eller hvis almene hensyn kræver det. Sidstnævnte tilfælde vil typisk foreligge, hvis forurettede (på grund af trusler eller lignende) forsøger at trække anmeldelsen tilbage.

Besøgsforbud efter § 222 a, 1. led, kan meddeles med virkning i op til ét år, mens besøgsforbud i medfør af § 222 a, 3. led, der indebærer forbud mod ophold i eget hjem, maksimalt kan have en varighed på tre måneder. Et besøgsforbud kan forlænges, hvis betingelserne for besøgsforbuddet fortsat er opfyldt ved besøgsforbuddets ophør.

Et besøgsforbud skal ophøre, når betingelserne ikke længere er opfyldt.

Besøgsforbud er undergivet obligatorisk domstolskontrol. Således skal påtalemyndigheden – så vidt muligt inden fem dage – indbringe en beslutning om at meddele besøgsforbud for retten. Påtalemyndighedens beslutning om ikke at meddele besøgsforbud er ikke undergivet obligatorisk domstolskontrol, men beslutningen kan indbringes for retten efter begæring fra forurettede. Begge sagens parter har ret til at være til stede og udtale sig i forbindelse med rettens behandling af sagen.

Den norske ordning er nærmere beskrevet i betænkningen side 58-61.

3.3. Sverige

3.3.1. De svenske regler om tilhold (besøgsforbud) findes i lov om besøgsforbud (1988:688).

Den svenske Riksdag vedtog i 2003 en ændring af loven om besøgsforbud, der blandt andet indebærer, at der i visse tilfælde kan meddeles en person et geografisk afgrænset ”særligt udvidet besøgsforbud”, og at anklagemyndigheden på visse betingelser kan bortvise en person fra det fælles hjem (”besøgsforbud vedrørende fælles bolig”).

Bestemmelsen i lovens § 1 a har følgende ordlyd:

”Besøksförbud enligt 1 § får avse också förbud att uppehålla sig i en bostad som brukas gemensamt med annan, om det på grund av särskilda omständigheter finns en påtaglig risk för att den mot vilken förbudet

avses gälla kommer att begå brott mot en sammanboendes liv, hälsa, frihet eller frid (besöksförbud avseende gemensam bostad).

Besøksförbud avseende gemensam bostad får meddelas endast om

1. skälen för ett sådant förbud väger väsentligt tyngre än det intrång eller men i övrigt som förbudet innebär för den som förbudet avses gälla, och
2. den som förbudet avses skydda förbinder sig att medverka till att den mot vilken förbudet avses gälla i rimlig utsträckning får tillgång till sina personliga tillhörigheter.”

Betingelserne for at bortvise en person fra hjemmet er således først og fremmest, at der på grund af særlige omstændigheder er umiddelbar risiko (”påtaglig risk”) for, at den, der bortvises, ellers vil begå alvorlige overgreb mod en samboendes liv, helbred, frihed eller fred. Andre former for mindre alvorlig chikane er ikke tilstrækkelige til at bortvise en person fra hjemmet.

Der skal foretages en afvejning af på den ene side grundene til at bortvise den pågældende fra hjemmet og på den anden side den ulempe, som bortvisning må antages at indebære for den pågældende. Ved denne proportionalitetsafvejning skal ifølge forarbejderne til lovændringen blandt andet indgå alvoren af det frygtede overgreb, forbuddets længde, om boligen ejes af vedkommende alene, og om den pågældende har sin arbejdsplads i hjemmet eller af anden grund kan få svært ved at forsørge sig som følge af forbuddet. Det er en betingelse for bortvisningen, at forurettede giver adgang til, at den bortviste kan hente personlige effekter.

3.3.2. Beslutning om alle de nævnte former for besøgsforbud træffes af anklagemyndigheden efter begæring, eller når der i øvrigt findes anledning hertil. Initiativtageren til et besøgsforbud behøver således ikke være den, som forbuddet skal beskytte.

Beslutninger om besøgsforbud er undergivet domstolskontrol, når en part begærer det, jf. lovens § 14. Er der spørgsmål om bortvisning fra hjemmet, skal anklagemyndigheden uden ophold fra modtagelse af begæringen indbringe spørgsmålet for retten. Retten skal i bortvisningssager som udgangspunkt behandle spørgsmålet inden fire dage fra anklagemyndighedens modtagelse af begæringen, jf. lovens § 19.

Generelle, udvidede og særligt udvidede besøgsforbud kan meddeles i indtil et år. Besøgsforbuddet kan forlænges en eller flere gange med maksimalt et år ad gangen. Et besøgsforbud kan ophæves eller ændres på begæring eller ex officio af anklagemyndigheden, hvis sagens omstændigheder er ændrede.

Besøgsforbud i form af bortvisning fra hjemmet kan maksimalt meddeles for en periode på 30 dage. Forbuddet kan herefter forlænges i indtil 7 døgn ad gangen, hvis der foreligger særlige grunde hertil.

I lovens § 6 er der indføjet en regel, hvorefter politiet under visse omstændigheder kan tage den pågældende med på politistationen til forhør, hvis det må antages, at personen skal bortvises fra hjemmet. Forhøret skal være afsluttet inden for seks timer.

Efter § 6 a skal sager om besøgsforbud behandles hurtigt. Er personen taget med til forhør på politistationen i medfør af § 6, skal beslutningen om besøgsforbud som udgangspunkt træffes i umiddelbar tilknytning til afslutningen af forhøret.

Når der er spørgsmål om bortvisning fra eget hjem, skal personen, der ønskes bortvist, have beskikket bistandsadvokat ("offentlig bitræde"), medmindre dette skønnes unødvendigt, jf. lovens § 7 a. Advokaten skal have samme rettigheder som en offentlig forsvarer, men omkostningerne til advokathjælpen afholdes i alle tilfælde af det offentlige.

Når der er meddelt en person besøgsforbud i form af bortvisning fra hjemmet, kan politiet tvangsfuldbyrde beslutningen og fjerne personen fra hjemmet, jf. § 13 a.

Besøgsforbud efter svensk ret behandles som anført ovenfor i strafferetsplejens former. Overtrædelse af et besøgsforbud straffes med bøde eller fængsel i indtil et år.

Den svenske ordning er nærmere beskrevet i betænkningen side 61-66.

4. Lovforslagets udformning

4.1. Generelt om bortvisningsordningen

4.1.1. Strafferetsplejeudvalget har fundet, at bortvisning navnlig kan være et egnet led i bestræbelser på at begrænse vold i familieforhold.

Det vil endvidere efter udvalgets opfattelse kunne være mere rimeligt, at det er den krænkende part, der forlader boligen, end den krænkede part, der nu ofte i hast må flytte, måske sammen med mindre børn. Bortvisningen kan således føre til en mindre traumatiserende akut løsning for de forurettede. Derudover har udvalget anført, at en bortvisning måske samtidig kan give anledning til, at der på et tidligere tidspunkt end nu tages skridt til løsning af alvorlige samlivsproblemer, misbrugsproblemer og lignende. Udvalget bemærker, at det er sådanne synspunkter, der har ført til indførelse af ordninger med bortvisning i Østrig, Norge og Sverige.

En bortvisning udgør imidlertid et væsentligt indgreb over for den person, der må forlade boligen, og udvalget anfører, at der er en række retlige og retssikkerhedsmæssige spørgsmål forbundet med indførelse af en bortvisningsadgang. Det drejer sig om indgrebets forhold til grundrettighederne, indgrebets nærmere anvendelsesområde, materielle og formelle betingelser for indgrebet samt behovet for særlige retssikkerhedsmæssige garantier for den person, der bliver genstand for indgrebet.

Udvalget anfører generelt, at betænkelighederne ved indgrebets indførelse naturligvis vil svinde, hvis reglerne om bortvisning udformes sådan, at betingelserne for indgrebet bliver lige så strenge som betingelserne for straffeprocessuel frihedsberøvelse. Udformes reglerne om bortvisning derimod således, at betingelserne fremstår som væsentligt mindre strenge end betingelserne for frihedsberøvelse, vil betænkelighederne ved indgrebet kunne træde i forgrunden.

Reglerne om de straffeprocessuelle tvangsindgreb indeholder sæt af materielle og formelle betingelser for væsentlige indgreb i den personlige frihed eller integritet som led i kriminalitetsbekæmpelse.

Da et bortvisningsindgreb har lighedspunkter med straffeprocessuelle tvangsindgreb, har udvalget fundet det rigtigst at tage udgangspunkt i reglerne om varerætsfængsling.

Der henvises til betænkningens side 71-72 og 82-84.

4.1.2. Justitsministeriet kan tilslutte sig Strafferetsplejeudvalgets overvejelser.

4.2. Retsvirkninger af bortvisning

4.2.1. Strafferetsplejeudvalgets overvejelser

Bortvisning indebærer, at den krænkende part skal forlade den fælles bolig i stedet for den krænkede, således som det oftest er tilfældet i dag. Bortvisning er et strafsanktioneret forbud mod at indfinde sig og opholde sig på et bestemt sted.

Ved fastlæggelse af bortvisningsindgrebets nærmere afgrænsning har udvalget fundet, at der navnlig rejser sig spørgsmål i relation til personkredsen, lokaliteten og den tidsmæssige udstrækning af bortvisningen.

4.2.1.1. For så vidt angår *personkredsen* er det Strafferetsplejeudvalgets opfattelse, at en bortvisning skal kunne anvendes med henblik på generelt at beskytte personer mod vold i det fælles hjem. Indgrebet bør kunne anvendes i tilfælde, hvor et eller flere medlemmer af den pågældendes husstand trues af vold eller visse andre alvorlige forbrydelser, jf. pkt. 4.3 nedenfor.

Strafferetsplejeudvalget har fundet, at "hjemmet" er det naturlige udgangspunkt for regler om bortvisning, da det centrale område for bortvisning vil være vold mv. i hjemmet for en familie.

Udvalget har overvejet, om en nærmere afgrænsning kan ske på grundlag af lejelovens husstandsbebegreb, som omfatter såvel gifte som ugifte samlevende, fælles børn og særbørn samt registrerede partnere. Det kan også omfatte slægtninge, herunder voksne søskende og voksne lejeres forældre. Det omfatter imidlertid ikke uden videre en myndig søn eller datter, der bor hjemme, da det i lejelovgivningen er forudsat, at der er etableret en form for gensidigt økonomisk og personligt afhængighedsforhold, jf. Højesterets dom refereret i Ugeskrift for Retsvæsen 2004, side 156.

Udvalget har fundet, at familiebegrebet i Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 8 ikke er tilstrækkeligt dækkende for personkredsen, idet for eksempel homoseksuelle parforhold ikke hører under begrebet familieliv i konventionens forstand.

På den baggrund foreslår udvalget, at bortvisning fra det fælles hjem bør kunne ske af alle myndige personer, der hører til den pågældende husstand. Udgangspunktet for afgrænsningen af husstanden skal ske i overensstemmelse med det lejeretlige husstandsbebegreb, men således at også tilfælde i grænseområdet heraf kan være omfattet af bortvisningsreglen, hvis boligfællesskabet efter en samlet vurdering kan side-stilles med et familie-fællesskab. Ifølge udvalget bør dette omfatte blandt andet myndige hjemmeboende børn. Det bør også omfatte tilfælde, hvor varigheden af et samliv er under lejelovgivningens "2-årsgrænse", jf. lejelovens § 77 a. Det må i sådanne tilfælde bero på en konkret vurdering, om samlivet har en sådan fasthed, at der kan siges at foreligge et fælles hjem.

Der vil således være mulighed for ikke blot at bortvise en mand, der krænker sin hustru, samlever eller børn, men også for eksempel en kvinde, voksne børn eller andre medlemmer af husstanden.

Uden for dette område falder personer, der uden at være en del af husstanden for eksempel lejer et værelse. Uden for området falder desuden beboere i ikke-familieprægede kollektive boligformer, herunder delejligheder, kollektiver, kollegier og lignende (medmindre der bor flere personer i samme lejlighed/værelse mv.).

Der henvises til betænkningens side 73-75.

4.2.1.2. Med hensyn til *lokaliteten* har Strafferetsplejeudvalget fundet, at en afgørelse om bortvisning bør indeholde en afgrænsning af, hvilken lokalitet der er tale om, men i øvrigt bør de nærmere fysiske og ret-

lige forhold vedrørende boligen ikke i sig selv være afgørende for, om der kan ske bortvisning.

Det er således udvalgets opfattelse, at bortvisning bør kunne ske fra hjem i lejligheder, andelslejligheder, ejerlejligheder og andre faste ejendomme, herunder parcelhuse og villaer, samt fra for eksempel husbåde eller beboelsesvogne. Bortvisning bør også kunne finde sted, uanset om den krænkende part er lejer eller ejer af boligen.

Udvalget har endvidere fundet, at bortvisningen bør omfatte hele lokaliteten, der udgør det fælles hjem. For så vidt angår lejligheder vil det ud over hele lejligheden også være pulterrum og fælles arealer, mens det for parcelhuse vil være hele grunden, herunder haven, skure mv.

Derimod har udvalget fundet, at feriehusene ikke bør være omfattet af reglerne om bortvisning, medmindre der på det pågældende tidspunkt er tale om det fælles hjem.

Det er udvalgets opfattelse, at der er tale om et særligt vidtrækkende indgreb, hvis en bortvisning sker i tilfælde, hvor den krænkende part driver erhvervsvirksomhed fra et sted, der er i fysisk tilknytning til det fælles hjem. Udvalget har dog fundet, at der også bør være mulighed for bortvisning i disse tilfælde. Det bør i så fald ske under betingelser, der ikke ligger langt fra kravene til varetægtsfængsling. Det vil hovedsageligt sige, at indgrebet skal forsøges begrænset til en del af lokaliteten, samt at proportionalitetshensyn skal tillægges stor vægt.

Udvalget har endvidere bemærket, at afgrænsningen af lokaliteten efter omstændighederne kan tydeliggøres ved kortmateriale.

Der henvises til betænkningens side 75-77.

4.2.1.3. Da bortvisning alene kan have karakter af en midlertidig foranstaltning, har Strafferetsplejeudvalget fundet, at der bør være en afgrænsning af den *tidsmæssige udstrækning*.

Strafferetsplejeudvalget har således fundet, at der i afgørelsen om bortvisning bør fastsættes et sluttidspunkt for bortvisningen i form af en frist, der eventuelt kan forlænges.

Regler om frister for varigheden må udformes i lyset af bortvisningens formål og behovet for – i lyset af indgrebets karakter – at gøre indgrebet så kortvarigt som muligt under skyldig hensyntagen til formålet.

Udvalget lægger vægt på, at bortvisningen hovedsageligt skal bringe en aktuelt uholdbar situation til ophør. Bortvisningen bør derfor kunne begrænses til nogle uger eller få måneder i alt.

Der henvises til betænkningens side 77-78.

Efter Strafferetsplejeudvalgets opfattelse bør regler om varigheden af bortvisning fastsættes med henblik på, at der kan skabes tidsmæssig mulighed for, at der kan tages skridt til en løsning af de problemer, der har ført til bortvisningen. Bortvisning bør således række videre end til blot afværgelse af en akut truende situation. Der bør være tid til, at forurettede kan få rådgivning hos myndigheder og eventuelt advokat, træffe valg med hensyn til, om der skal arbejdes på en varig samlivsophævelse eller på at skabe grundlag for en genoptagelse af samlivet, samt tid til at iværksætte i hvert fald indledende skridt for eksempel med henblik på separation eller skilsmisse, boligsøgning, iværksættelse af terapi eller misbrugsbehandling mv.

Det må samtidig sikres, at forbuddet af hensyn til den bortviste ikke udstrækkes ud over, hvad der er reelt nødvendigt.

På den baggrund har udvalget fundet, at afgørelse om bortvisning bør træffes for et bestemt tidsrum, der ikke kan være længere end 4 uger. Fristen bør kunne forlænges, hvis grundlaget for bortvisningen stadig er til stede, men højst med 4 uger ad gangen. Disse frister svarer til fristerne for varetægtsfængsling, jf. retsplejelovens § 767.

Udvalget har ikke fundet grundlag for at fastsætte nogen absolut længstetid for bortvisningen. Også dette svarer til reglerne for varetægtsfængsling.

På samme måde som ved varetægtsfængsling bør betingelserne for forlængelse af bortvisning efter udvalgets opfattelse være de samme som for den oprindelige bortvisning. En bortvisning bør endvidere ophæves før fristens udløb, hvis det godtgøres, at betingelserne for bortvisning ikke længere er opfyldt.

Der henvises til betænkningens side 112-114.

4.2.2. Justitsministeriets overvejelser

Justitsministeriet kan tilslutte sig Strafferetsplejeudvalgets overvejelser om retsvirkninger af bortvisning, og lovforslaget er udformet i overensstemmelse hermed.

Der henvises til lovforslagets § 1 samt bemærkningerne hertil.

4.3. Betingelser for bortvisning

4.3.1. Strafferetsplejeudvalgets overvejelser

Strafferetsplejeudvalget har fundet, at der bør opstilles samme typer af krav som ved de straffeprocessuelle indgreb. Udvalget har således fundet, at der bør opstilles kriminalitetskrav, mistankekrav og indikationskrav samt regler om proportionalitet.

Udvalget har desuden overvejet, om der skal være mulighed for bortvisning uden, at der foreligger allerede begået kriminalitet.

Endelig har udvalget overvejet, om der skal kunne ske bortvisning uden en anmodning fra den forurettede.

4.3.1.1. Det følger af retsplejelovens § 762, stk. 1, at der for varetægtsfængsling gælder et *kriminalitetskrav* på fængsel i 1 år og 6 måneder. Det er således strafferammen, der er afgørende, men den forventede strafudmåling kan også have betydning, jf. retsplejelovens § 762, stk. 3.

Kriminalitetskravet er et krav om aktuel kriminalitet, hvorfor der skal være en antagelse om, at personen har begået et strafbart forhold. Efter reglerne om varetægtsfængsling er det således ikke tilstrækkeligt, at der er en antagelse om, at personen vil begå et strafbart forhold.

Det er Strafferetsplejeudvalgets opfattelse, at der ikke bør være adgang til bortvisning, hvis der er tale om mindre alvorligere lovovertrædelser. Udvalget har derfor fundet, at kriminalitetskravet for bortvisning som udgangspunkt bør svare til det, der gælder for varetægtsfængsling.

Ifølge udvalget bør det således være en betingelse for bortvisning, at strafferammen for den begåede lovovertrædelse er fængsel i 1 år og 6 måneder eller derover.

På den anden side har udvalget ikke fundet, at der bør stilles krav i forbindelse med den forventede konkrete strafudmåling.

Bortvisning bør efter sit formål ikke kunne ske ved enhver lovovertrædelse med en strafferamme på fængsel i 1 år og 6 måneder eller derover. Bortvisning bør kun ske med henblik på at modvirke lovovertrædelser, hvor der efter kriminalitetens karakter er et særligt beskyttelsesbehov i familie- og samlivsforhold.

Udvalget har på denne baggrund fundet, at kriminaliteten skal være begået mod et medlem af den pågældendes husstand og have karakter af en overtrædelse af straffelovens §§ 210, 213 eller § 266 eller en overtrædelse, der er omfattet af straffelovens kapitel 24-26, og som efter loven kan medføre fængsel i 1 år og 6 måneder eller derover.

Der henvises til betænkningens side 85-89.

4.3.1.2. Det følger af retsplejelovens bestemmelser om varetægtsfængsling, at der skal være begrundet *mistanke* om, at den sigtede har begået en lovovertrædelse, som er undergivet offentlig påtale, og som efter loven kan medføre fængsel i 1 år og 6 måneder eller derover.

Det er Strafferetsplejeudvalgets opfattelse, at der bør kunne ske bortvisning i de tilfælde, hvor betingelserne for varetægtsfængsling er opfyldt.

Udvalget har ikke fundet grundlag for, at der skal være et lempeligere mistankekrav ved bortvisning i forhold til varetægtsfængsling. Udvalget har derfor fundet, at der ved bortvisning bør stilles krav om begrundet mistanke om, at personen har begået et strafbart forhold. Det må bero på et konkret skøn i den enkelte sag, om mistankekravet er opfyldt.

Der henvises til betænkningens side 89-90.

4.3.1.3. *Indikationskravet* indebærer, at der skal foreligge omstændigheder, der kan begrunde, at et straffeprocessuelt indgreb foretages. Det vil sige et krav om behovet for indgrebet. Med hensyn til varetægtsfængsling er der tale om fængslingsgrunde. Efter retsplejelovens § 762, stk. 1, er det således en betingelse for varetægtsfængsling, at der er bestemte grunde til at antage, at der foreligger én af de tre almindelige fængslingsgrunde: flugtfare (stk. 1, nr. 1), gentagelsesfare (stk. 1, nr. 2) eller fare for bevisødelæggelse (stk. 1, nr. 3).

Under særlige betingelser kan der efter reglerne i retsplejelovens § 762, stk. 2, desuden ske varetægtsfængsling af hensyn til retshåndhævelsen.

Strafferetsplejeudvalget har fundet, at flugtfare ikke er relevant i forbindelse med bortvisning. Desuden har udvalget fundet, at der heller ikke er grundlag for en bortvisningsgrund, der bygger på fare for bevisødelæggelse.

For så vidt angår gentagelsesfare har udvalget fundet, at dette bør være den centrale bortvisningsgrund, således at bortvisning bør kunne ske, hvor der er bestemte grunde til at antage, at personen ved sin forbliven i hjemmet vil begå en ny lovovertrædelse.

Udvalget har fundet, at indikationskravet ved gentagelsesfare i det væsentlige stemmer med praksis efter retsplejelovens § 762, stk. 1, nr. 2, og udvalget har fundet, at indikationskravet kan udformes efter samme kriterium.

Det er endvidere udvalgets opfattelse, at bortvisning bør ske af hensyn til beskyttelse af forurettede, og ikke med henvisning til det generelle hensyn til retshåndhævelsen eller retsfølelsen. Udvalget har derfor fundet, at der ikke bør være en regel om bortvisning med udgangspunkt i retshåndhævelsen.

Der henvises til betænkningens side 90-93.

4.3.1.4. Der gælder for alle straffeprocessuelle tvangsindgreb en *proportionalitetsgrundsætning*, hvorefter et indgreb ikke må foretages, hvis det formål, der tilsigtes opnået ved indgrebet, kan tilgodeses ved mindre indgribende foranstaltninger, eller hvis

den ulempe, indgrebet medfører for den, som indgrebet er rettet mod, ikke står i rimeligt forhold til indgrebets betydning for efterforskningen, til sagens betydning eller den retsfølge, der kan ventes, hvis sigtede findes skyldig.

Efter Strafferetsplejeudvalgets opfattelse må bortvisning som et indgreb i den personlige frihed på samme måde som de straffeprocessuelle tvangsindgreb være underkastet den almindelige proportionalitetsgrundsætning. Udvalget har derfor foreslået, at der fastsættes en udtrykkelig lovbestemmelse i forbindelse med regler om bortvisning.

Udvalget har fundet, at proportionalitetskravet er et meget vigtigt led i betingelserne for bortvisning, og at der vil blive tale om en helhedsvurdering af, hvorvidt bortvisning i det konkrete tilfælde er et rimeligt indgreb.

I denne vurdering skal indgå hensynet til både den krænkede og den krænkende part samt karakteren af krænkelsen. Det er udvalgets opfattelse, at bortvisning vil være et større indgreb, når bortvisningen vedrører en husstand med børn. På den anden side må hensynet til beskyttelse af børnene indgå ved vurderingen af bortvisningens nødvendighed.

Det følger af den foreslåede proportionalitetsregel, at jo grovere den krænkende parts adfærd har været, jo mere nærliggende er bortvisning. Det følger ligeledes af reglen, at jo større forstyrrelse, bortvisningen vil indebære for den, der søges bortvist, jo mere tvingende må behovet for bortvisning i det konkrete tilfælde være.

Der henvises til betænkningens side 93-94.

4.3.1.5. Strafferetsplejeudvalget har overvejet, om der skal være mulighed for *bortvisning, uden at der foreligger allerede begået kriminalitet*.

Indgreb i den personlige frihed efter betingelser, der ikke indebærer et krav om allerede begået kriminalitet, kendes efter gældende dansk ret med hensyn til visse politiforanstaltninger og tvangsindlæggelse efter psykiatriloven.

Det er Strafferetsplejeudvalgets opfattelse, at der kan være et reelt behov for bortvisning også i tilfælde, hvor der ikke foreligger aktuel kriminalitet. Udvalget har imidlertid også fundet, at der er grund til varsomhed med hensyn til, hvor langt man skal gå i dette indgreb i den personlige frihed, når det alene er baseret på forudsigelser om fremtidig kriminalitet.

Et flertal af udvalgets medlemmer har fundet, at der bør være en bestemmelse om bortvisning uden aktuel kriminalitet. Flertallet har anført, at ud fra en praktisk betragtning må behovet for bortvisning på grundlag af en ren fareantagelse formentlig være begrænset til til-

fælde, hvor der frygtes overgreb i form af vold. Endvidere må det antages, at den adfærd, der kunne danne grundlag for antagelse om en umiddelbar risiko for overgreb, typisk vil være en adfærd, der har karakter af trusler eller dog ligger nær op af trusler. Er der fremsat trusler, og falder disse trusler under straffelovens § 266, vil bortvisning være mulig allerede efter forslaget. Straffelovens § 266 omfatter imidlertid ikke enhver vold, men efter bestemmelsens ordlyd kun vold, der giver frygt for helbredet. Én ting er, at visse trusler om vold ikke er strafbare. Noget andet er, om det i alle tilfælde skal accepteres, at sådanne trusler uden mulighed for indgreb fremsættes under omstændigheder, hvor det kan være nærliggende, at truslerne realiseres.

Flertallet af udvalgets medlemmer har fundet, at der bør kunne ske bortvisning, når en person har optrådt på en måde, der indebærer en trussel om vold over for et medlem af husstanden. Ifølge flertallet er der tale om en beskeden udvidelse i forhold til straffelovens § 266 om trusler. Den foreslåede regel vil for så vidt nærmest have karakter af en sikkerhedsventil. Efter flertallets opfattelse vil en sådan sikkerhedsventil være hensigtsmæssig som værn mod, at man i særlige situationer, der i øvrigt oplagt taler for et indgreb, og hvor der er mulighed for at gribe tidligt ind, tvinges til at se passivt til, indtil konflikten udvikler sig yderligere.

Flertallet er opmærksom på, at de norske og svenske regler går videre, idet de også giver mulighed for bortvisning, hvor der ikke foreligger egentlig truende adfærd, men hvor der alligevel måtte være frygt for forestående overgreb. Flertallet har imidlertid bemærket sig, at det i de nordiske motiver ikke nærmere er konkretiseret, hvad der med en sådan regel – uden for tilfælde af tidligere overgreb og trusler – tænkes på. Flertallet finder efter en samlet vurdering, at det foreslåede anvendelsesområde for bortvisning vil dække det praktiske behov for bortvisning.

Et medlem af udvalget har fundet, at der er sådanne principielle betænkeligheder ved at udvide området for bortvisning til tilfælde, hvor der ikke foreligger allerede begået kriminalitet, at medlemmet ikke kan anbefale en sådan udvidelse. Dette medlem henviser til, at forudsigelser om fremtidig kriminalitet altid vil være forbundet med usikkerhed. Det er derfor efter indgrebets karakter og intensitet betænkeligt, at det kan anvendes i situationer, der efter den nuværende lovgivning ikke er strafbare og derfor end ikke åbner mulighed for at pålægge en bødestraf.

Der henvises til betænkningens side 96-104.

4.3.1.6. Strafferetsplejeudvalget har overvejet, om der bør være adgang til *bortvisning uden anmodning fra den forurettede*.

Udvalget bemærker, at det taler imod en sådan regel, at den forurettede som udgangspunkt må være den nærmeste til at vurdere situationen og træffe beslutning om, hvad der skal ske. Manglende medvirken fra den forurettede kan skabe vanskeligheder for sagens oplysning. Hertil kommer, at formålet med bortvisning i høj grad bør være at skabe en mulighed for en løsning af de underliggende problemer, for eksempel ved behandling, herunder mod alkohol- eller stofmisbrug, eller ved gennemførelse af en varig opløsning af samlivet, skilsmisse e.l. Sådanne mere konstruktive tiltag vil vanskeliggøres, såfremt den forurettede ikke er indforstået med bortvisningen. Ikke mindst i tilfælde, hvor en bortvisning måtte ske uden anmodning fra forurettede, vil det kunne forekomme, at parterne efter bortvisningen genoptager samlivet. Herved kompliceres forløbet, idet der i så fald må tages stilling til, om genoptagelsen af samlivet bygger på reel forståelse mellem parterne, eller måske netop er udtryk for den forurettedes frygt for den bortviste.

Udvalget har imidlertid fundet, at bortvisning bør kunne ske uden anmodning fra den forurettede part. Udvalget har herved lagt vægt på, at det må antages, at der ikke sjældent vil kunne være tale om, at en anmodning fremsættes – eller at den tilbagekaldes – som følge af frygt for repressalier, usikkerhed eller følelsesmæssig resignation, uden at den forurettede har noget reelt ønske om at opretholde en konfliktfyldt situation.

Endvidere har udvalget lagt vægt på, at de straffelovsovertrædelser, der kan føre til bortvisning efter lovforslagets § 2, stk. 1, alle er undergivet offentlig påtale. Det påhviler således anklagemyndigheden at påtale sådanne forhold efter almindelige principper om udøvelse af offentlig påtale, uanset om den forurettede ønsker det, jf. Rigsadvokatens Meddelelse nr. 5/2000. Ikke mindst er der et klart behov for bortvisning uden anmodning, når det drejer sig om overgreb mod børn.

Endelig har udvalget peget på, at en væsentlig fordel ved en adgang til bortvisning uden anmodning er, at den forurettede – i en følelsesmæssig presset situation – fritages for at være den, der udløser bortvisningen.

For så vidt angår betydningen af en regel om bortvisning uden anmodning har udvalget blandt andet anført, at hvis adgangen betinges af, at almene hensyn kræver det, vil dette efter det anførte ikke være udtryk for en afstandtagen fra, at det er hensyn til beskyttelse

af den eller de forurettede, der skal varetages ved reglen. En sådan betingelse udtrykker derimod, at indgreb uden anmodning må forudsætte, at en grænse for, hvad samfundet kan acceptere, ellers overskrides. Det er i princippet det samme, der ligger bag offentlig påtale af alvorlige integritetskrænkelser.

Der henvises til betænkningens side 105-108.

4.3.2. Justitsministeriets overvejelser

Justitsministeriet kan tilslutte sig Strafferetsplejeudvalgets overvejelser om betingelserne for bortvisning, og lovforslaget er udformet i overensstemmelse hermed. Der henvises til lovforslagets §§ 2 og 5 samt bemærkningerne hertil.

Med hensyn til spørgsmålet om, hvorvidt bortvisning bør kunne ske uden, at der foreligger aktuelt begået kriminalitet, kan Justitsministeriet tilslutte sig flertallets forslag herom. Med forslaget er der alene tale om en beskeden udvidelse i forhold til de strafbare trusler, der er omfattet af straffelovens § 266. Som anført af mindretallet, skabes der dermed mulighed for bortvisning i situationer, hvor den aktuelle adfærd ikke er strafbar og dermed ikke ville kunne medføre en straf. Det er imidlertid efter forslaget en betingelse for, at der kan ske bortvisning, at der er bestemte grunde til at antage, at den pågældende ved forbliven i hjemmet vil begå en af de lovovertrædelser, som i øvrigt kan danne grundlag for en bortvisning. Det betyder, at bortvisning i forbindelse med trusler om simpel vold kun kan anvendes, hvis der på grundlag af de foreliggende konkrete oplysninger, må antages at være betydelig risiko for, at den pågældende vil realisere truslen og begå vold. I disse situationer bør politiet efter Justitsministeriets opfatte have mulighed for at gribe ind på et tidligere tidspunkt end i dag.

Justitsministeriet lægger endvidere vægt på, at det tillige er en betingelse efter den foreslåede regel, at bortvisning ikke står i misforhold til blandt andet karakteren af den adfærd, der er udvist fra den pågældendes side.

Efter Justitsministeriets opfattelse må den foreslåede adgang til bortvisning uden, at der foreligger aktuel kriminalitet, anses for nødvendigt under hensyn til formålet med lovforslaget, og den pågældende regel må på den anførte baggrund anses for retssikkerhedsmæssigt forsvarlig.

4.4. Behandling af sager om bortvisning

4.4.1. Strafferetsplejeudvalgets overvejelser

4.4.1.1. I Norge og Sverige er *kompetencen* til at træffe afgørelse om bortvisning tillagt anklagemyn-

digheden, og afgørelserne er underlagt domstolskontrol.

Strafferetsplejeudvalget har fundet, at ved indførelse af en dansk bortvisningsordning bør kompetencen placeres hos politi/anklagemyndighed, men med særlige regler om domstolskontrol. Udvalget har i den forbindelse henvist til de samme hensyn, som ligger bag ordningerne i Norge og Sverige, navnlig afvejningen af hensynet til, at der hurtigt kan træffes afgørelse, over for hensynet til retssikkerheden ved væsentlige indgreb. Udvalget har i den forbindelse peget på, at afgørelsen af hensyn til sagens hurtige behandling bør kunne træffes administrativt, men at der af hensyn til indgrebets særlige karakter bør være en let adgang for den pågældende til at kræve afgørelsen prøvet ved retten.

Med hensyn til den administrative afgørelse har udvalget foreslået, at det bør være politimesteren i denes egenskab af anklagemyndighed, der skal træffe afgørelse om bortvisning mv. i første omgang, og at sagen i øvrigt skal behandles i strafferetsplejens former. Udvalget har blandt andet lagt vægt på, at med de foreslåede betingelser for bortvisning vil der ofte blive tale om en sideløbende straffesag. Men også i øvrigt kan sagerne efter indgrebets karakter hensigtsmæssigt behandles af anklagemyndigheden. Afgørelserne bør efter deres karakter træffes af jurister.

Efter udvalgets opfattelse vil betingelserne for anholdelse eller for tilbageholdelse efter almindelige regler i almindelighed være opfyldt i de tilfælde, hvor bortvisning kommer på tale.

Der vil ikke være grundlag for anholdelse i tilfælde, hvor bortvisning efter flertalsforslaget herom alene vil bygge på en adfærd, der indebærer en trussel om vold, der ikke er omfattet af straffelovens § 266, dvs. trussel, der ikke kan udløse en alvorlig frygt for en persons helbred, idet der i sådanne tilfælde ikke vil være mistanke om et begået strafbart forhold. I disse tilfælde vil der dog kunne være en alvorlig frygt for vold, som kan give et lignende behov for tilbageholdelse med henblik på afhøring og udfærdigelse af afgørelse om bortvisning som i de tilfælde, hvor der er anholdelsesgrundlag.

Udvalgets flertal har derfor foreslået en regel, der sikrer mulighed for, at politiet kan tilbageholde en person, når der er grund til at antage, at personen vil kunne bortvises efter den foreslåede regel om adfærd, der indebærer en trussel om vold. For sådan tilbageholdelse skal anholdelsesreglerne gælde, bortset fra kravet om mistanke om et begået strafbart forhold. Det bemærkes herved, at der også i svensk ret findes

F. t. l. om bortvisning og beføjelse til at meddele tilhold m.v.

en særlig regel om tilbageholdelse i forbindelse med bortvisning.

Den foreslåede særregel må antages at få et meget begrænset anvendelsesområde, idet der typisk vil være tale om begåede overgreb eller trusler efter straffelovens § 266 i de tilfælde, hvor bortvisning i praksis vil komme på tale.

Udvalgets mindretal har i konsekvens af sin opfattelse med hensyn til flertalsforslaget om en regel om truende adfærd ikke fundet grundlag for en regel om tilbageholdelse i den forbindelse.

Med hensyn til prøvelsen ved retten har udvalget foreslået, at anklagemyndighedens afgørelse om bortvisning mv. på begæring af den, der bortvises, skal indbringes for byretten på det sted, hvor boligen er beliggende (værneting).

De samme kompetenceregler, herunder om domstolsprøvelse, bør efter udvalgets opfattelse også gælde ved forlængelse af forbuddet.

Der henvises til betænkningens side 108-111.

4.4.1.2. For så vidt angår de processuelle regler for bortvisning under hensyn til indgrebets karakter, har Strafferetsplejeudvalget fundet det rigtigst, at der ikke udformes særregler om disse forhold i en lov om bortvisning. Det vil følge af forvaltningsloven, at anklagemyndighedens afgørelse er undergivet lovens almindelige regler om aktindsigt, partshøring, begrundelse og klagevejledning. Af hensyn til den særlige sammenhæng med domstolsprøvelsen, har udvalget dog foreslået en regel om klagevejledning på dette punkt.

For at bortvisningen skal have virkning for den bortviste, må denne gøres bekendt med afgørelsen. Dette bør efter udvalgets opfattelse ske ved, at afgørelsen forkyndes for den pågældende, der samtidig bør vejledes om retsvirkningen af bortvisningen og om adgangen til at kræve afgørelsen prøvet ved retten. Den bortviste bør udtrykkeligt spørges, om sagen ønskes indbragt for retten ved politiets foranstaltning, og svaret skal noteres på sagen. Indbringelse af bortvisningssagen for retten har ikke opsættende virkning.

Der bør efter udvalgets opfattelse være en frist på 14 dage fra forkyndelsen for den bortviste til at kræve afgørelsen indbragt for retten.

Efterprøvelse ved retten af politimesterens afgørelse bør iværksættes ved, at politimesteren indbringer sagen for retten, når den bortviste anmoder om en sådan prøvelse. Indbringelsen bør med henblik på en hurtig retslig prøvelse ske snarest muligt og senest inden 24 timer.

Retsmøde bør afholdes snarest muligt, og i de tilfælde, hvor anmodning om indbringelse fremsættes straks ved forkyndelsen af en førstegangsafgørelse

om bortvisning, finder udvalget, at retsmøde skal afholdes inden 5 dage. Fristen på 5 dage regnes fra modtagelsen af anmodningen om retsbehandling i forbindelse med forkyndelsen.

Udvalget har af hensyn til at sikre en hurtig sagsbehandling fundet, at der bør skabes hjemmel til at pålægge den bortviste at oplyse adresse og telefonnummer, hvortil besked om tidspunkt for retsmøde kan gives. Oplysningerne bør efter udvalgets opfattelse kun kræves i forbindelse med forkyndelse af afgørelsen om bortvisning.

Når der er givet meddelelse om tidspunktet for retsmødet i almindeligt brev til den oplyste adresse eller telefonisk til den pågældende, bør der herefter ikke kræves yderligere meddelelse herom, herunder navnlig ikke formel forkyndelse.

Sagen behandles ved mundtlig forhandling og i strafferetsplejens former ved den stedlige byret, hvor det fælles hjem ligger.

Den bortviste skal have ret til at være til stede i retsmødet og udtale sig, medmindre retten finder, at dette af særlige grunde må anses for nytteløst eller skadeligt for den pågældende. På disse punkter svarer forslaget til ordningen vedrørende varetægtsfængsling i retsplejelovens § 764, stk. 2. Undtagelsen vil således have et ganske snævert anvendelsesområde.

Den bortvistes udeblivelse bør ikke føre til, at sagen ikke behandles, når den beskikkede advokat møder, og der ikke er oplysning om lovligt forfald.

Strafferetsplejeudvalget har endvidere overvejet behandlingsformen for den retslige prøvelse, og udvalget har fundet, at sager om retslig prøvelse af bortvisning – på samme måde som sager om varetægtsfængsling – bør kunne behandles uden, at der nødvendigvis sker umiddelbar bevisførelse for retten. Hvis den bortviste er til stede, bør denne afhøres i retten, men i øvrigt vil sagen som udgangspunkt kunne behandles på grundlag af skriftligt materiale, herunder navnlig politirapporter om politiets iagttagelser, forklaring til politiet fra forurettede og eventuelle andre vidner og for eksempel lægelige oplysninger. Det må dog tilkomme retten efter et skøn i særlige tilfælde at tillade vidneførelse for retten.

Retten afgørelse træffes ved kendelse. Afgørende er, om de opstillede betingelser for bortvisning i det foreliggende tilfælde er opfyldt eller ej. Der vil således skulle ske en prøvelse af samme intensitet som ved rettens afgørelse om varetægtsfængsling. Retten kan på samme måde prøve en bestemmelse om geografisk afgrænset forbud mod ophold, når bortvisningen findes berettiget. Opretholdes bortvisningen, bør der i kendelsen anføres de konkrete omstændigheder i

sagen, hvorpå det støttes, at betingelserne for bortvisning er opfyldt.

Kendelsen bør kunne kæres af politimesteren eller den bortviste efter de almindelige regler om kæremål i strafferetsplejens former.

Tilsvarende regler bør gælde med hensyn til prøvelse af en forlængelse af bortvisningsfristen.

Der henvises til betænkningens side 114-119.

4.4.1.3. Strafferetsplejeudvalget har fundet, at den bortviste under hensyn til indgrebs karakter skal have adgang til bistand fra en advokat, der kan varetage den bortvistes interesser under sagens behandling ved retten. Udvalget har overvejet den nærmere udformning af en ordning med advokatbistand, herunder om advokatbistand bør være frivillig, samt omkostningsspørgsmålet. Udvalget har – navnlig i lyset af den særlige, hurtige procesform, som udvalget har foreslået – fundet, at advokatbistand bør være obligatorisk (dvs. at den bortviste har krav på beskikkelse af advokat) og nødvendig (dvs. at den bortviste ikke kan vælge advokatbistand fra), således at der i alle tilfælde beskikkes advokat. Den beskikkede advokat bør have samme beføjelser som en forsvarer i en straffesag. Sælær mv. bør afholdes af statskassen efter samme regler, som gælder for forsvarere i straffesager.

Omkostningerne ved bortvisningssagen, herunder navnlig udgiften til advokat, bør efter udvalgets opfattelse ikke pålægges den bortviste ved rettens afgørelse i bortvisningssagen, selv om bortvisningen opretholdes ved sagens afgørelse. Statskassen bør foreløbigt afholde omkostningerne. Hvis den bortviste imidlertid i en straffesag dømmes for forhold, der har ført til bortvisningen, har udvalget fundet det rigtigst, at omkostningerne ved bortvisningssagen inddrages ved omkostningsafgørelsen i straffesagen. I disse tilfælde vil omkostningerne også ved bortvisningssagen således naturligt kunne opfattes som en omkostningsmæssig følge af en strafbar handling. Udgangspunktet bør være, at den dømte pålægges disse omkostninger. Der bør dog være en adgang til, at retten i det enkelte tilfælde kan bestemme, at omkostningerne helt eller delvis skal betales endeligt af statskassen, når særlige omstændigheder undtagelsesvis taler for det. Herved kan det sikres, at den samlede omkostningsafgørelse i straffesagen bliver rimelig i forhold til straffesagens konkrete resultat og omstændighederne i øvrigt.

Udvalget har fundet, at der i de tilfælde, hvor retten ikke har godkendt bortvisningsafgørelsen, ikke bør blive tale om at pålægge den bortviste omkostninger i den henseende. Det vil følge af den foreslåede ordning, at omkostningerne ved bortvisningssagen afholdes endeligt af statskassen i de sjældne tilfælde, hvor

bortvisning sker uden grundlag i et strafbart forhold, samt i de tilfælde, hvor en straffesag – af den ene eller den anden grund – ikke gennemføres.

Efter en samlet betragtning har udvalget fundet, at en sådan ordning vil føre til de rimeligste resultater og samtidig gøre det forsvarligt, at advokatbistanden påtvinges den bortviste, når denne indbringer sagen for retten.

Strafferetsplejeudvalget har endvidere overvejet spørgsmålet om erstatning for bortvisning, der kendes uberettiget. Udvalget har fundet, at spørgsmålet om erstatning bør afgøres efter de almindelige materielle regler, men at der efter indgrebs karakter bør indrømmes den bortviste den processuelle lettelse, der følger af retsplejelovens kapitel 93 a om erstatning i anledning af strafferetlig forfølgning. Udvalget har derfor foreslået, at retsplejelovens § 1018 h om erstatning på grundlag af dansk rets almindelige erstatningsregler finder anvendelse på erstatningskrav i forbindelse med bortvisning. For så vidt angår tilbageholdelse efter den særlige regel i lovforslagets § 4 har udvalget dog fundet, at der bør gælde en bestemmelse svarende til reglen i retsplejelovens § 1018 a om uberettiget anholdelse.

Udvalget har fundet, at den bortviste bør have mulighed for at afhente nødvendige personlige effekter i hjemmet. Dette bør ske ved, at politiet ledsager den pågældende til boligen og overværer afhentningen.

Udvalget har endelig peget på, at der bør udarbejdes en vejledning til den bortviste om dennes retsstilling. Vejledningen bør udleveres til den bortviste ved forkyndelsen.

Der henvises til betænkningens side 116-117 og side 119-120.

4.4.2. Justitsministeriets overvejelser

Justitsministeriet kan tilslutte sig Strafferetsplejeudvalgets overvejelser om behandling af sager om bortvisning, og lovforslaget er udformet i overensstemmelse med udvalgets lovudkast.

Der henvises til lovforslagets §§ 4, 6, 8, 9 og § 10, stk. 1, samt bemærkningerne hertil

Justitsministeriet vil tage initiativ til, at der udarbejdes en vejledning som foreslået af udvalget.

4.5. Forurettedes retsstilling

4.5.1. Strafferetsplejeudvalgets overvejelser

Strafferetsplejeudvalget har i sin betænkning lagt vægt på, at regler om bortvisning bør udformes således, at der kan tages skridt til løsning af de problemer, der har ført til bortvisningen, og udvalget har i den

forbindelse blandt andet foreslået, at politiet skal underrette socialforvaltningen i parternes bopælskommune om bortvisningen.

Udvalget har endvidere overvejet, om der bør indføres en ordning med beskikkelse af advokat for den forurettede. Udvalget har imidlertid ikke fundet grundlag for, at der indføres en almindelig ordning med advokatbeskikkelse for forurettede i sager om bortvisning, idet forurettedes behov for sagkyndig bistand blandt andet vil kunne dækkes dels ved en særlig målrettet indsats fra de relevante sociale myndigheder, dels ved benyttelse af de eksisterende muligheder for retshjælp og fri proces. Hertil kommer, at den forurettede som udgangspunkt ikke vil være direkte inddraget i processen ved retten. Hvor denne forudsætning ikke holder stik, fordi der undtagelsesvis bliver tale om afhøring af forurettede for retten, bør der efter udvalgets opfattelse dog være mulighed for advokatbeskikkelse. For advokaten bør gælde lignende regler som for advokater, der beskikkes for forurettede i straffesager, jf. retsplejelovens §§ 741 c - e.

Udvalget har endvidere peget på, at der i en række tilfælde sideløbende med bortvisningssagen vil skulle behandles en straffesag mod den krænkende part. Når der i sådanne tilfælde efter reglerne i retsplejelovens kapitel 66 a beskikkes advokat for den forurettede i straffesagen, forudsættes det, at bistandsadvokaten også vil have mulighed for at yde forurettede en vis bistand i forbindelse med behandlingen af bortvisningssagen, herunder deltage i afhøringer af forurettede hos politiet, der naturligt vil tage sigte på begge sager. I tilfælde af afhøring i retten vil det således være unødvendigt at foretage særskilt beskikkelse i relation til bortvisningssagen.

Udvalget har endelig overvejet spørgsmålet om forurettedes eventuelle partsstilling i bortvisningssager.

Udvalget har ikke fundet, at der er grundlag for at tillægge forurettede, dvs. helt typisk den krænkende parts ægtefælle eller samlever, adgang til at indbringe politimesterens afslag med hensyn til bortvisning for retten, heller ikke selv om afgørelsen er truffet efter en udtrykkelig anmodning om bortvisning fra forurettedes side. Den forurettede må således være henvist til at klage over politimesterens afgørelse til statsadvokaten efter reglerne om administrativ rekurs.

Træffer politimesteren afgørelse om bortvisning i tilfælde, hvor den forurettede part ikke har anmodet om bortvisning, må det antages, at den forurettede part reelt er indforstået med bortvisningen. Skulle dette undtagelsesvis ikke være tilfældet, kan det tænkes, at den pågældende ønsker at tilslutte sig den bortvistes indbringelse af sagen for retten og en eventuel senere

appel af afgørelsen. Noget lignende kan også tænkes at forekomme med hensyn til den krænkende parts ægtefælle eller samlever i sager om overgreb mod børn. I sådanne – formentlig ganske sjældne – tilfælde må det efter udvalgets opfattelse forudsættes, at der i fornødent omfang vil blive givet den pågældende lejlighed til at udtale sig og redegøre for sine synspunkter under sagens behandling for retten.

Udvalget har endelig peget på, at der på samme måde som med hensyn til den bortviste bør udarbejdes en vejledning om den forurettedes retsstilling. Vejledningen udleveres til den forurettede.

Der henvises til betænkningens side 120-123.

4.5.2. Justitsministeriets overvejelser

Justitsministeriet kan tilslutte sig Strafferetsplejeudvalgets overvejelser om forurettedes retsstilling, og lovforslaget er udformet i overensstemmelse med udvalgets lovudkast. Der henvises til lovforslagets § 8, stk. 2, samt bemærkningerne hertil

Justitsministeriet vil vurdere behovet for udarbejdelse af en vejledning til den forurettede om dennes retsstilling i lyset af de praktiske erfaringer med anvendelsen af ordningen.

4.6. Overtrædelse af afgørelser om bortvisning mv.

4.6.1. Strafferetsplejeudvalgets overvejelser

Strafferetsplejeudvalget har anført, at bortvisning vil have karakter af et strafsanktioneret forbud mod at opholde sig i den fælles bolig, og udvalget har derfor overvejet den nærmere udformning af en regel om straf for overtrædelse af bortvisning.

Vedrørende strafferammen har udvalget lagt vægt på, at bortvisning tager sigte på væsentligt grovere krænkelser end tilhold i almindelighed, og at en regel om straf bør tilsigte at udgøre et effektivt værn mod nye overgreb. På den baggrund bør der efter udvalgets opfattelse i givet fald ikke fastsættes en strafferamme, der er lavere end den, der gælder for overtrædelse af et polititilhold. Endvidere peger udvalget på, at det vil være hensigtsmæssigt, at maksimum sættes så højt, at der vil være mulighed for varetægtsfængsling, dvs. ikke under 1 år og 6 måneder, jf. retsplejelovens § 762, stk. 1.

Udvalget har på den baggrund foreslået, at strafferammen for overtrædelse af en afgørelse om bortvisning fastsættes til bøde eller fængsel indtil 2 år.

Det subjektive tilregnelseskrav bør efter udvalgets opfattelse være forsæt ligesom efter straffelovens § 265 om tilhold.

Gerningsindholdet vil være knyttet til afgørelsen om bortvisning. Det strafbare vil således bestå i på trods af en meddelt afgørelse om bortvisning at opholde sig i den fælles bolig. Ved ophold forstås på samme måde som i lov nr. 907 af 15. oktober 1996 ("Rockerloven"), § 1, enhver fysisk tilstedeværelse på den pågældende lokalitet.

Endvidere bør straffebestemmelserne ifølge udvalgets forslag omfatte både overtrædelse af selve bortvisningen og overtrædelse af tilhold, der er fastsat ved bortvisningsafgørelsen.

Udvalget har endvidere overvejet, om straffebestemmelsen bør indsættes i straffeloven eller i den foreslåede særlov, og udvalget har i den forbindelse fundet det mest hensigtsmæssigt, at den samlede regulering af bortvisningsreglerne sker i en særlov om bortvisning.

For så vidt angår påtale af overtrædelse af afgørelser om bortvisning har udvalget ikke fundet grundlag for skabe adgang for privat påtale. Den offentlige påtale bør dog kun ske, når den forurettede anmoder om det, eller almene hensyn kræver det. En sådan ordning vil efter udvalgets opfattelse navnlig indebære, at der ikke bliver tale om at rejse tiltale for mindre alvorlige overtrædelser, som den forurettede ikke selv ønsker forfulgt.

4.6.2. Justitsministeriets overvejelser

Justitsministeriet kan tilslutte sig Strafferetsplejeudvalgets overvejelser om overtrædelser af afgørelser om bortvisning mv., og lovforslaget er udformet i overensstemmelse hermed. Der henvises til lovforslagets § 11 samt bemærkningerne hertil.

4.7. Tilhold mv.

4.7.1. Strafferetsplejeudvalgets overvejelser

4.7.1.1. Strafferetsplejeudvalget har fundet, at en bortvisning ligeledes bør kunne kombineres med et almindeligt tilhold. Det vil sige, at der skal kunne gives den bortviste person en advarsel om ikke at trænge sig ind på, forfølge med skriftlige henvendelser eller på anden lignende måde forfølge den eller de personer, som bortvisningen skal beskytte.

Udvalget har samtidig fundet, at det under hensyn til de restriktive betingelser for bortvisning ikke er nødvendigt at opstille særlige betingelser for et sådant tilhold. Hvorvidt en bortvisning skal kombineres med et tilhold må efter udvalgets opfattelse bero på en vurdering af, hvad der er hensigtsmæssigt for at beskytte den forurettede.

Der henvises til betænkningens side 105.

4.7.1.2. Strafferetsplejeudvalget har endvidere drøftet, om polititilhold, hvis overtrædelse kan straffes efter straffelovens § 265, generelt bør kunne udstedes uden den forurettedes anmodning. Udvalget anfører blandt andet, at tilhold kan anvendes til at beskytte mod en hel række, ret forskelligartede krænkelse af en andens fred. Med lovens ord drejer det sig om at trænge sig ind på en anden, forfølge ham med skriftlige henvendelser eller på anden lignende måde forulempe ham, jf. straffelovens § 265. Disse krænkelse kan have karakter af strafbare forhold, f.eks. trusler og ærekrænkelser, men omfatter også forhold, der ikke i sig selv er strafbare, f.eks. hyppige uønskede henvendelser, tilsendelse af blomster eller pladeønsker i radioen. Trusler, herunder trusler efter straffelovens § 266, er omfattet, men § 265 tager ikke sigte på vold eller grove seksuelle krænkelse. Noget andet er, at sådanne overtrædelser kan forekomme i sammenhæng med fredskrænkelser. Udvalget anfører, at man i praksis dog antagelig i nogen grad har sat sig ud over beskrivelsen i § 265, jf. således Justitsministeriets cirkulæreskrivelse af 12. februar 1990. Efter cirkulæret bør politiet ikke være for tilbageholdende, når personen har begået voldtægt, grov vold eller overtrådt § 266.

Tilholdet virker gennem muligheden for at straffe overtrædelser. I det omfang en overtrædelse i sig selv har karakter af et strafbart forhold, har tilholdet derfor ikke selvstændig betydning. Det særlige ved tilholdet er, at handlinger, der ikke i sig selv er strafbare, bliver strafbare, efter at advarslen i form af et tilhold er givet. Her kan tilholdet virke på to måder. For det første kan kontakt, der i sig selv er generende for den forurettede, forbydes. For det andet kan man ved at forbyde den blotte kontakt mellem forurettede og den krænkende, f.eks. voldelige part, forebygge, at der opstår situationer, hvor nye overgreb i form af f.eks. vold finder sted.

Efter udvalgets opfattelse er der ikke det store behov for tilhold uden samtykke i den førstnævnte relation, hvor tilholdet skal modvirke f.eks. gentagne, men i sig selv fredelige henvendelse – indladende eller uvenlige – fra en tidligere samlever.

Derimod er spørgsmålet om tilhold uden anmodning aktuelt i den sidstnævnte relation, hvor tilholdet i realiteten tilsigter at forebygge et alvorligt overgreb. I sådanne tilfælde minder tilhold mere om bortvisning, end tilhold i almindelighed gør.

Udvalget anfører, at det kan diskuteres, om den gældende ordning med tilhold for en nutidig betragtning i det hele er hensigtsmæssigt udformet, men at overvejelser herom ligger uden for den tidsmæssige ramme for udvalgets arbejde.

Udvalget finder det dog ubetænkeligt, at der forud for en eventuel mere gennemgribende revision af reglerne om tilhold gennemføres en ændring med henblik på, at tilhold i visse tilfælde udstedes uden anmodning fra den forurettede.

En sådan regel bør være begrænset til tilfælde, hvor der er risiko for mere alvorlige overgreb. Udvalget foreslår, at reglen udformes således, at tilhold kan udstedes uden begæring fra den, som tilholdet skal beskytte, når *almene hensyn kræver det*. Det forudsættes herved, at adgangen reserveres til tilfælde, hvor der er væsentlig risiko for, at den svage part udsættes for alvorlige overgreb, herunder vold eller voldtægt, eller risiko for overgreb mod børn.

4.7.1.3. Strafferetsplejeudvalget har endvidere fundet, at der er gode grunde til at overveje en generel udvidelse i forhold til et almindeligt tilhold, således at der lægges en "sikkerhedszone" uden om den forurettede, og at det vil rumme betydelige fordele. Det vil blandt andet kunne begrænse utrygheden hos forurettede, idet den pågældende vil kunne færdes frit i nærheden af sit hjem, arbejdsplads og andre steder, hvor forurettede almindeligvis færdes. Det vil desuden kunne virke forebyggende mod nye overgreb.

På den anden side har udvalget fundet, at et geografisk afgrænset forbud mod at opholde sig vil udgøre et større indgreb over for den, som tilholdet nedlægges over for end et almindeligt tilhold. Et geografisk afgrænset forbud mod at opholde sig bør derfor alene udstedes ud fra nogle strengere betingelser end for et almindeligt tilhold. Det kan for eksempel være sager om vold og voldtægt, hvor et geografisk afgrænset forbud kan blive aktuelt. Udvalget finder imidlertid, at en nærmere vurdering af, hvilke regler – herunder navnlig vedrørende betingelserne for indgrebet – der bør opstilles for geografisk afgrænset forbud mod ophold, rejser en række spørgsmål, der naturligt kan behandles i forbindelse med en eventuel senere almindelig revision af de generelle tilholdsregler.

Udvalget har dog fundet, at et geografisk afgrænset forbud mod at opholde sig bør kunne anvendes i de tilfælde, hvor betingelserne for bortvisning er opfyldt. Udvalget foreslår på den baggrund, at der i tilfælde, hvor der træffes bestemmelse om bortvisning, samtidig bør kunne udstedes et geografisk bestemt tilhold

Med hensyn til udstrækningen af et sådant forbud har udvalget fundet, at det ikke bør kunne udstrækkes til en hel by eller bydel/kvarter. Det er således væsentligt, at området, hvor det geografisk afgrænset forbud skal gælde, bliver beskrevet så præcist som muligt.

Endelig har udvalget henvist til, at proportionalitetsgrundsætningen skal være opfyldt ved vurderingen af et geografisk afgrænset forbud mod at opholde sig.

Der henvises til betænkningens side 137-141.

4.7.2. Justitsministeriets overvejelser

Justitsministeriet kan tilslutte sig Strafferetsplejeudvalgets overvejelser om tilhold og geografisk afgrænset forbud mod at opholde sig, og lovforslaget er med enkelte ændringer af sproglig karakter udformet i overensstemmelse med udvalgets lovudkast. Der henvises til lovforslagets § 3 samt bemærkningerne hertil.

Justitsministeriet foreslår samtidig en generel ændring af den administrative klageadgang ved klager over tilhold mv., der er udstedt af politiet og omfattet af straffelovens § 265. Det foreslås, at klage skal indgives til den regionale statsadvokat, og at statsadvokatens afgørelse ikke kan påklages administrativt.

Justitsministeriet vil senere tage spørgsmålet om en generel lovregulering af adgangen til at meddele politilhold mv. op til nærmere overvejelse.

5. Forholdet til grundrettighederne

5.1. Grundloven

Om forholdet mellem grundlovens § 73 om ekspropriation og den foreslåede ordning bemærkes følgende:

Der vil efter den foreslåede ordning kunne træffes beslutning om, at en person, der f.eks. er ejer eller lejer af en bolig, bortvises og dermed forbydes at bruge den pågældende bolig. Der skabes efter Justitsministeriets opfattelse hermed hjemmel til at foretage indgreb i en rettighed, der er beskyttet af grundlovens § 73.

Justitsministeriet har herefter vurderet, om en beslutning om bortvisning vil have karakter af ekspropriation.

Ved denne vurdering har Justitsministeriet på den ene side lagt vægt på, at en bortvisning udgør et væsentligt indgreb overfor den person, der må forlade boligen.

Justitsministeriet har på den anden side blandt andet lagt vægt på, at bortvisning af en person har til formål at afværge faren for, at den pågældende person ved sin forbliven i hjemmet vil begå en alvorlig lovovertrædelse. Der kan i den forbindelse henvises til, at det efter den foreslåede ordning er en betingelse for, at der kan træffes beslutning om bortvisning af en person, at der er begrundet mistanke om, at den pågældende mod et medlem af sin husstand har begået en overtræ-

delse af straffelovens §§ 210, 213 eller 266 eller en overtrædelse, der er omfattet af straffelovens kapitel 24-26, og som efter loven kan medføre fængsel i 1 år og 6 måneder, eller at den pågældende har optrådt på en måde, der i øvrigt indebærer en trussel om vold mod et medlem af husstanden, at der er grund til at antage, at den pågældende person ved sin forbliven i hjemmet vil begå en af de nævnte lovovertrædelser, og at bortvisning ikke vil stå i misforhold til den herved forvaldte forstyrrelse af den pågældendes forhold, hensynet til husstanden og karakteren af den adfærd, der er udvist fra den pågældendes side, jf. lovforslagets § 2.

Justitsministeriet har herudover blandt andet lagt vægt, at der efter den foreslåede ordning skal fastsættes en frist for bortvisningen, der ikke kan overstige 4 uger, og at fristen højst kan forlænges med 4 uger ad gangen, jf. lovforslagets § 5, stk. 2. Endvidere vil en beslutning om bortvisning skulle ophæves, når betingelserne i lovforslagets § 2 ikke længere er opfyldt.

På den anførte baggrund er det Justitsministeriets opfattelse, at en beslutning efter den foreslåede ordning om at bortvise en person ikke vil udgøre et ekspropriativt indgreb i en rettighed, der er beskyttet af grundlovens § 73.

5.2. Den Europæiske Menneskerettighedskonvention

5.2.1. Efter artikel 8, stk. 1, i Den Europæiske Menneskerettighedskonvention har enhver ret til respekt for sit privatliv og familieliv, sit hjem og sin korrespondance. Det fremgår af bestemmelsens stk. 2, at ingen offentlig myndighed må gøre indgreb i udøvelsen af denne ret, medmindre det sker i overensstemmelse med loven og er nødvendigt i et demokratisk samfund af hensyn til den nationale sikkerhed, den offentlige tryghed eller landets økonomiske velfærd, for at forebygge uro eller forbrydelse, for at beskytte sundheden eller sædeligheden eller for at beskytte andres rettigheder eller friheder.

Foranstaltninger, der indebærer en begrænsning i en persons bevægelsesfrihed, kan efter omstændighederne udgøre et indgreb i de i artikel 8 beskyttede rettigheder. Dette kan eksempelvis være tilfældet, hvis et polititilhold meddelt i medfør af straffelovens § 265 indebærer en begrænsning i den pågældendes adgang til at have samkvem med sine børn. Der kan således her være tale om et indgreb i retten til at opretholde et familieliv. Ligeledes vil f.eks. en beslutning med hjemmel i ”rockerlovens” § 1 om forbud mod, at en person tager ophold i sit eget hjem, kunne udgøre et indgreb i den af artikel 8, stk. 1, beskyttede ret til respekt for sit hjem.

Hvis en sådan foranstaltning udgør et indgreb i relation til artikel 8, stk. 1, er det afgørende for indgrebets lovlighed, om de i artikel 8, stk. 2, nævnte betingelser er opfyldt. Det er således en betingelse, at indgrebet har hjemmel i loven og er ”nødvendigt i et demokratisk samfund” for at forebygge uro eller forbrydelse, for at beskytte sundheden eller sædeligheden eller for at beskytte andres rettigheder eller friheder mv.

I sager om tvangsfjernelse af børn, der udgør et indgreb i retten til et familieliv, prøver Menneskerettighedsdomstolen i hovedsagen, om grundene til indgrebet har været ”relevant and sufficient”, og om sagsbehandlingen har været tilstrækkelig grundig og indeholdt fornødne retsgarantier. Endvidere prøves, om indgrebet opfylder kravet om proportionalitet.

Beskyttelsen af hjemmet omfatter ifølge Menneskerettighedsdomstolens praksis kun lokaliteter, der udgør den pågældendes aktuelle bolig, herunder lejebolig. Indgreb, der retter sig mod en persons hjem, antages ofte tillige at være omfattet af det bredere begreb ”privatliv”.

Artikel 8 suppleres blandt andet af artikel 1 i 1. tillægsprotokol til konventionen. Efter denne bestemmelse har enhver fysisk eller juridisk person ret til respekt for sin ejendom. Ingen må berøves sin ejendom undtagen i samfundets interesse og i overensstemmelse med de betingelser, der er fastsat ved lov og følger af folkerettens almindelige principper.

I begrebet berøvelse ligger, at der skal være sket en varig overførsel af ejerskabet eller en tilintetgørelse af det pågældende aktiv. Midlertidige indgreb falder udenfor, og en foreløbig beslaglæggelse, som hindrer adgangen til ejendele, men som ikke fratager ejerskabet, er derfor ikke en berøvelse. Det antages dog, at visse indgreb, hvor virkningen er en voldsom reduktion eller fjernelse af klagers dispositionsmuligheder, kan være en ”de facto-ekspropriation”. Grænsen mellem kontrol og berøvelse er ikke skarp, men så længe ejendommen eksisterer, og et formelt ejerskab har mening, antages berøvelse ikke at foreligge.

I Højesterets dom, jf. Ugeskrift for Retsvæsen 2001, side 1057, fandt Højesteret, at et forbud meddelt i medfør af ”rockerloven” ikke kunne anses for et indgreb, der berettigede til erstatning efter bestemmelserne i artikel 8 i Den Europæiske Menneskerettighedskonvention eller i artikel 1 i 1. tillægsprotokol til konventionen.

5.2.2. Efter artikel 2, stk. 1, i den 4. tillægsprotokol til konventionen skal enhver, der lovligt befinder sig på en stats område, inden for dette have krav på at færdes frit og til frit at vælge sit opholdssted.

Retten til at færdes frit og frit at vælge sit opholdssted er imidlertid ikke absolut. Bestemmelsen fastsætter således i stk. 3, at udøvelsen af disse rettigheder ikke skal være underkastet andre begrænsninger end sådanne, som er i overensstemmelse med loven, og som er nødvendige i et demokratisk samfund af hensyn til den nationale sikkerhed eller den offentlige tryghed, for at opretholde den offentlige orden, for at forebygge forbrydelse, for at beskytte sundheden eller sædeligheden eller for at beskytte andres rettigheder eller friheder. Endvidere kan de i stk. 1, nævnte rettigheder inden for særlige områder underkastes restriktioner, som er indført ved lov, og som i et demokratisk samfund tjener almenvellet, jf. artikel 2, stk. 4, i den 4. tillægsprotokol til konventionen.

Praksis vedrørende bestemmelsen er meget sparsom. Om fortolkningen af de enkelte hensyn, der kan legitimere indgreb af den nævnte karakter, henvises der derfor i kommentaren til Den Europæiske Menneskerettighedskonvention, 1. udg., 1994, (s. 480), blandt andet til beskrivelsen af bestemmelsen i artikel 8, stk. 2, om indgreb i retten til at opretholde et familieliv mv., jf. ovenfor.

5.2.3. Justitsministeriet finder, at eftersom Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 8 beskytter enhver ret til respekt for sit familieliv og sit hjem, vil en bortvisning kunne indebære et indgreb i disse beskyttede rettigheder.

Indgreb kan efter konventionen ske, hvis indgrebet har lovhjemmel, varetager et anerkendelsesværdigt formål, herunder at forebygge uro eller forbrydelser eller at beskytte andres rettigheder eller friheder, og er proportionalt (nødvendigt i et demokratisk samfund).

Ved vurderingen af, om menneskerettighedskonventionens artikel 8 hindrer regler om bortvisning, vil de fareafværgelses- og beskyttelsesformål, som er baggrunden for at foreslå en bortvisningsbestemmelse, spille en stor rolle. Når bortvisning først og fremmest skal beskytte en konkret truet person mod at blive offer for et overgreb, dvs. "forebygge uro eller forbrydelser" og "beskytte andres rettigheder", er der efter Justitsministeriets opfattelse tale om anerkendelsesværdige formål, som efter konventionens artikel 8, stk. 2, kan berettige til begrænsninger i de nævnte rettigheder. Ligeledes er det afgørende, at anvendelsen af bortvisning underlægges proportionalitetsprincippet.

Idet de foreslåede lovregler om bortvisning er udarbejdet i overensstemmelse med disse retningslinier, vil den foreslåede bortvisningsordning efter Justitsministeriets vurdering være forenelig med menneskeret-

tighedskonventionens artikel 8 og artikel 2 i konventionens 4. tillægsprotokol.

Artikel 1 i konventionens 1. tillægsprotokol om enhver ret til respekt for sin ejendom forudsætter som omtalt oven for, at der er tale om, at en person berøves sin ejendom, dvs. at der sker en varig overførsel af ejerskabet til ejendommen. Allerede det forhold, at bortvisning udformes som et midlertidigt og i øvrigt begrænset indgreb i ejerskabet mv., indebærer, at tillægsprotokollens artikel 1 efter Justitsministeriets opfattelse ikke er til hinder for bortvisning.

6. Forholdet til andre myndigheder

6.1. Strafferetsplejeudvalgets overvejelser

Strafferetsplejeudvalget har overvejet, hvilken rolle de sociale myndigheder bør spille i forbindelse med gennemførelse af en bortvisningsordning.

Udvalget har anført, at de overgreb eller trusler om overgreb, som efter den foreslåede ordning kan føre til bortvisning, i almindelighed vil være udtryk for alvorlige sociale problemer, samlivsproblemer eller problemer med alkohol- eller stofmisbrug. Samtidig med bortvisning vil der derfor hyppigt være behov for at sætte ind med særlig social støtte over for den ene eller begge parter.

Udvalget har i § 6, stk. 2, i sit lovudkast foreslået en ordning, hvorefter politimesteren (politidirektøren) skal underrette det sociale udvalg om en bortvisnings-sag senest samtidig med afgørelsen om bortvisning. Denne obligatoriske underretningsordning skal sikre, at de sociale myndigheder er opmærksom på den socialt belastede situation, som en bortvisning typisk afspejler, og at der hos de sociale myndigheder hurtigere kan danne sig et overblik over problemernes karakter og omfang.

Udvalget finder, at de sociale myndigheder samtidig med underretningen fra politiet bør modtage kopi af relevante sagsakter, hvilket også bør gælde elektronisk lagrede data. Oplysningerne bør meddeles uden krav om samtykke fra de involverede personer.

Udvalget har endvidere peget på forskellige sociale foranstaltninger, som det vil kunne være hensigtsmæssigt at foretage i forbindelse med en bortvisning, men bemærker, at en nærmere regulering af disse forhold ligger uden for udvalgets opgave. Udvalget anfører dog, at de sociale myndigheder bør spille en aktiv rolle i løsning af de underliggende problemer, idet formålet med bortvisningsordningen ellers vil kunne modvirkes.

Der henvises til betænkningens side 126-128.

6.2. Justitsministeriets overvejelser

Regeringen kan tilslutte sig Strafferetsplejeudvalgets overvejelser om forholdet til andre myndigheder, herunder om vigtigheden af, at der iværksættes de nødvendige tiltag på det sociale område.

Regeringen er enig i, at der som led i en samlet indsats bør ske en opfølgning af bortvisning med sociale foranstaltninger i overensstemmelse med de forskellige muligheder for hjælp og støtte, som findes efter den gældende lovgivning.

Det er Justitsministeriets opfattelse, at der som foreslået af Strafferetsplejeudvalget skal være en underretningspligt for politimesteren samt en pligt til at videregive oplysninger og dokumenter til de sociale myndigheder.

Justitsministeriet har præciseret i bestemmelsen, at politimesteren skal sende de oplysninger og dokumenter, der er nødvendige for de sociale myndigheders behandling af sagen, til det sociale udvalg. Det forudsættes, at politimesteren som udgangspunkt bør søge at få tilvejebragt et samtykke fra de involverede personer forud for videregivelse af oplysninger.

For så vidt angår behandlingstilbud til de personer, der bortvises, bemærkes, at det er relevant at sikre behandlingstilbud af en vis varighed til voldelige personer, idet den voldelige adfærd ellers kan frygtes at ville fortsætte, uanset om den pågældende bortvises fra hjemmet i en kortere eller længere periode. Der skal desuden være stærke ydre motiverende faktorer for den voldelige person til at modtage behandlingstilbuddet, idet der ellers er risiko for, at personen vil stoppe med behandlingen.

Regeringen har iværksat projektet ”Dialog mod Vold” om behandlingstilbud til voldelige mænd og deres familier, som er en del af regeringens handlingsplan til bekæmpelse af vold mod kvinder. Formålet med projektet er at udvikle en helhedsorienteret indsats mod vold i familien. Det vil sige den fysiske, psykiske, seksuelle eller latente vold mellem nuværende eller tidligere partnere samt eftervirkningerne af vold mod eventuelle børn.

Behandlingen, der er omfattet af projektet, består af tre faser med individuelle samtaler. De tre faser er udredning, herunder en psykologisk test, gruppetilbud og udslusning. Behandlingen varer i et år og foregår efter arbejdstid.

Projektet gennemføres i dag som et forsøgsprojekt i Københavnsområdet og er i 2004 finansieret af satspuljemidlerne. Det er hensigten at gøre dette projekt landsdækkende med satellitter i Odense og Århus. Spørgsmålet forventes rejst i forbindelse med forhandlingerne om satspuljen for 2005.

7. Forholdet til anden lovgivning

7.1. Strafferetsplejeudvalgets overvejelser

Udvalget har i betænkningens kapitel 4.15 overvejet samspillet mellem en bortvisningsordning og bestemmelser i anden lovgivning, der omhandler spørgsmålet om adgang til boligen.

Bortvisning indebærer, at en person midlertidigt forbydes at have ophold i sit hjem uanset de retlige forhold vedrørende boligen og husstanden, og indgrebet kan derfor bl.a. i nogle tilfælde i en vis forstand siges at foregribe afgørelsen af, hvem af de samlevende der eventuelt skal have boligen i de tilfælde, hvor det ender med, at samlivet ophører.

Efter de gældende regler skal retten til at fortsætte lejemålet med hensyn til en fælles lejebolig afgøres efter lejelovgivningens regler, jf. herved lejelovens §§ 77 og 78 om ægtefæller og § 77 a om andre samlivsforhold. Efter gældende ret antages der ikke under en ægteskabssag at være hjemmel til at træffe en midlertidig afgørelse om retten til en lejebolig.

For så vidt angår ejerboliger må spørgsmålet om, hvem af ægtefællerne eller registrerede partnere boligen tilkommer, afgøres i forbindelse med skiftet som led i delingen af formuefællesskabet, jf. fællesboskiftelovens §§ 70 a og 70 b.

Udvalget har anført, at de foreslåede regler om bortvisning, der har karakter af en midlertidig foranstaltning, ikke i sig selv indebærer en ændring med hensyn til den forurettedes parts adgang til at fortsætte et lejemål og til at blive boende i en ejerbolig. Bortvisning indebærer således ikke i sig selv noget indgreb i lejers eller ejerens rettigheder, herunder til at opsiges et lejemål eller afhænde en fast ejendom. De gældende regler rummer en række begrænsninger, herunder lejelovens § 81, stk. 2, om ægtefællesamtykke til opsigelse, og retsvirkningslovens §§ 18-19 om ægtefællesamtykke til visse dispositioner over fast ejendom og indbo, der er fælleseje. Disse regler er dog ikke udformet i lyset af en bortvisningsordning, og de rummer ikke løsning af alle problemer af civilretlig karakter, der kan opstå for en forurettet i en bortvisningssag.

Såfremt den forurettede ikke selv har rådighed over boligen i kraft af lejerrettigheder eller ejendomsret, kan der således – afhængig blandt andet af det retlige forhold mellem parterne – opstå problemer med hensyn til muligheden for at blive boende.

I sager, hvor den forurettede ønsker samlivet varigt ophævet, ville det efter udvalgets opfattelse navnlig være hensigtsmæssigt, om der hurtigt kunne træffes en afgørelse om, hvem der skal have boligen udlagt. Hvis realiteten er, at samlivet endeligt skal ophøre,

skal der således under alle omstændigheder tages stilling til spørgsmålet. Ved en hurtig – eventuelt midlertidig – afgørelse kunne det opnås, at den forurettede og den bortvistenes civilretlige forhold til boligen afklares, således at bortvisningen eventuelt kan ophæves og eventuelt erstattes af et almindeligt tilhold.

Udvalget har på den anførte baggrund anbefalet, at det nærmere overvejes gennem ændring af lovgivningen, herunder lejeloven, at skabe mulighed for en smidig løsning af eventuelle civilretlige problemer i tilknytning til bortvisning, navnlig i form af midlertidig afgørelse med hensyn til brugen af boligen.

Såfremt bortvisningsordningen indføres under de gældende civilretlige regler, må det efter udvalgets opfattelse forudses, at der i en række tilfælde kan opstå praktiske problemer for den forurettede, navnlig i tilfælde af mere kortvarigt papirløst samliv. Dette ændrer på den anden side ikke ved, at det i talrige andre tilfælde må antages, at den forurettede kan blive boende i hjemmet i den tid, som en bortvisning i almindelighed tænkes at vare.

Der henvises til betænkningens side 129-131.

7.2. Justitsministeriets overvejelser

Justitsministeriet er enig i, at der er en række spørgsmål om forholdet til anden lovgivning, som der kan være behov for at overveje nærmere.

Socialministeriet vil overveje behovet for eventuelle ændringer af lejelovgivning.

Justitsministeriet vil anmode Arvelovsudvalget om under udvalgets kommende overvejelser om ændringer i lov om skifte af fællesbo at overveje de ægteskabs- og skifteretlige spørgsmål og spørgsmål af tilsvarende art for papirløse samlevende, som bortvisningsordningen kan give anledning til. Udvalget skal herunder overveje behovet og muligheden for at skabe adgang til en hurtig, eventuel midlertidig, afgørelse om brugen af det fælles hjem.

Justitsministeriet finder, at den foreslåede bortvisningsordning i øvrigt bør virke i et stykke tid, således at der kan indhøstes nogle praktiske erfaringer, som kan vise, om der eventuelt er behov for yderligere lovgivningsmæssige tiltag. Justitsministeriet vil sammen med Socialministeriet følge ordningen med henblik på at vurdere de indhøstede erfaringer.

8. Lovforslagets økonomiske og administrative konsekvenser

Forslaget vil medføre en forøgelse af politiets administrative opgaver, som imidlertid vil kunne løses inden for politiets nuværende bevillingsmæssige rammer.

Forslaget har ikke økonomiske eller administrative konsekvenser for kommuner, amtskommuner og erhvervslivet. Forslaget har ingen miljømæssige konsekvenser og indeholder ikke EU-retlige aspekter.

	Positive konsekvenser/ mindre udgifter	Negative konsekvenser/ Merudgifter
Økonomiske og administrative konsekvenser for staten	Ingen	Ingen af betydning
Økonomiske og administrative konsekvenser for kommuner og amtskommuner	Ingen	Ingen
Økonomiske konsekvenser for erhvervslivet	Ingen	Ingen
Administrative konsekvenser for erhvervslivet	Ingen	Ingen
Miljømæssige konsekvenser	Ingen	Ingen
Administrative konsekvenser for borgerne	Ingen	Ingen
Forholdet til EU-retten	Ingen	Ingen

9. Hørte myndigheder mv.

Strafferetsplejeudvalgets betænkning nr. 1439/2004 om bortvisning af voldelige og truende personer fra hjemmet m.v. har været sendt i høring hos følgende myndigheder og organisationer:

Præsidenten for Østre Landsret, Præsidenten for Vestre Landsret, Præsidenten for Københavns Byret,

Præsidenten for retten i Århus, Præsidenten for retten i Odense, Præsidenten for retten i Ålborg, Præsidenten for retten i Roskilde, Den Danske Dommerforening, Dommerfuldmægtigforeningen, Domstolsstyrelsen, Rigsadvokaten, Rigspolitichefen, Politidirektøren i København, Foreningen af Politimestre i Danmark, Politifuldmægtigforeningen, Politiforbundet i

Danmark, Advokatrådet, Landsforeningen af Beskikkede Advokater, Socialministeriet, Kommunernes Landsforening, Amdradsforeningen, Københavns Kommune, Frederiksberg Kommune, Foreningen af Socialchefer i Danmark, Dansk Socialrådgiverforening, Socialpædagogernes Landsforbund, HK/Kommunal, Videns- og Formidlingscenter for Socialt Udsatte, Ligestillingsafdelingen, Retspolitisk forening, Institut for Menneskerettigheder, Landsorganisation af Kvindekrisecentre (LOKK) og Joan-Søstrene.

Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser

Til § 1

Bortvisning defineres som et strafsanktioneret forbud mod, at en person over 18 år i en nærmere fastlagt og i almindelighed kortere periode opholder sig i det fælles hjem, dvs. boligen for personens husstand uanset personens retlige forhold til husstanden og boligen. Bestemmelsen i § 1 fastslår i overensstemmelse hermed, at bortvisning indebærer et forbud mod at opholde sig i sit eget hjem.

Ved *hjem* forstås den pågældende persons bopæl (der samtidig danner den fysiske ramme for en familie eller et lignende personligt fællesskab, dvs. for en *husstand*, jf. bemærkningerne til § 2). Boligen omfatter foruden eksempelvis en lejlighed eller et parcelhus også andre tilhørende rum og grundarealer, og med til hjemmet hører efter omstændighederne også erhvervslokaler og -arealer, der hører til boligen.

Ved ophold forstås enhver fysisk tilstedeværelse på den pågældende lokalitet. En bortvisning vil herefter indebære, at den blotte tilstedeværelse i boligen vil udgøre en overtrædelse, selv om der måtte være tale om helt kortvarige ophold. En bortvisning rummer således både et opholdsforbud og et adgangsforbud.

Det er forudsat, at den bortviste bør have adgang til at afhente nødvendige personlige effekter i hjemmet, som i første omgang ikke er blevet medtaget, for eksempel vigtig medicin eller genstande til brug for den bortvistes erhvervsudøvelse. En afhentning af nødvendige effekter skal ske ved, at politiet ledsager den pågældende til boligen og overværer afhentningen. Politiet bør i den forbindelse forud for afhentningen underrette den forurettede.

Der henvises i øvrigt til pkt. 4.2 og 4.4 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til § 2

Bestemmelsen fastlægger de betingelser, der skal være opfyldt, for at bortvisning kan ske.

Efter § 2, nr. 1, er det en betingelse, at der er begrundet mistanke om, at den pågældende mod et medlem af sin husstand har begået en af de opregnede overtrædelser af straffeloven, som efter loven kan medføre fængsel i 1 år og 6 måneder (1. led), eller at den pågældende har optrådt på en måde, der i øvrigt indebærer en trussel om vold mod et medlem af husstanden (2. led).

Bestemmelsens 1. led angiver kravene til karakteren af den kriminalitet, som kan føre til bortvisning (kriminalitetskravet). Det er i modsætning til bestemmelsens 2. led en betingelse, at der er tale om allerede begået (aktuel) kriminalitet.

Det strafbare forhold skal være omfattet af en eller flere af de straffelovsbestemmelser, som udtømmende er opregnet i § 2, nr. 1, 1. led. Det drejer sig om straffelovens §§ 210, 213, 266 og bestemmelser i kapitel 24–26, der kan medføre fængsel i 1 år og 6 måneder. Kerneområdet for anvendelse af bortvisning vil således være voldelig eller truende adfærd. Bortvisning er imidlertid også anvendelig ved eksempelvis seksuelle krænkelse og visse forbrydelser i familieforhold, herunder f.eks. incest.

Det er endvidere en betingelse, at det strafbare forhold er begået mod et medlem af *husstanden*. Husstanden vil som udgangspunkt skulle afgrænses i overensstemmelse med det lejeretlige husstandsbegreb, jf. lejelovens §§ 26, stk. 2, § 75, stk. 2, og 77 a. Grænsetilfælde, hvor der kan være tvivl om rækkevidden af det lejeretlige husstandsbegreb, kan endvidere være omfattet af bortvisningsreglen, hvis boligfællesskabet efter en samlet vurdering kan sidestilles med et familiefællesskab. Bortvisning vil herefter kunne ske ikke blot af en mand, der krænker sin hustru eller samlever, men eksempelvis også af en kvinde eller voksne børn samt andre medlemmer af en husstand.

Bestemmelsens 1. led stiller krav til styrken af mistanken om et begået strafbart forhold (mistankekrav). Efter bestemmelsen skal der foreligge begrundet mistanke. Mistankekravet er identisk med det krav, der efter retsplejelovens § 762, stk. 1, stilles for at kunne varetægtsfængsle en person. Praxis vedrørende varetægtsfængsling vil således i denne henseende kunne være vejledende ved anvendelsen af den foreslåede bortvisningsregel. Kravet om begrundet mistanke betyder normalt, at der må foreligge objektive data, som med betydelig styrke peger mod den pågældende som skyldig. Om dette er tilfældet i den konkrete sag beror på et konkret skøn, der kan variere.

Bestemmelsens 2. led fastsætter, at der endvidere kan ske bortvisning, hvis den pågældende har optrådt

på en måde, der i øvrigt indebærer en trussel om vold mod et medlem af husstanden.

Bestemmelsen supplerer kravet om aktuel kriminalitet, jf. ovenfor, og skaber mulighed for, at bortvisning på kerneområdet – de voldelige overgreb – kan ske i tilfælde, hvor der ikke er begrundet mistanke om, at der aktuelt er begået en lovovertrædelse. Bestemmelsen indebærer, at bortvisning også vil kunne ske ved trusler om simpel vold efter straffelovens § 244, uanset at sådanne trusler efter straffelovens bestemmelse om trusler (§ 266) ikke i sig selv er strafbare. Det nærmere anvendelsesområde for reglen i 2. led må i øvrigt bestemmes efter de kriterier, der er knyttet til straffelovens § 266.

Kravet om, at et indgreb forudsætter begrundet mistanke, gælder tilsvarende for bestemmelsens 2. led.

Ifølge § 2, nr. 2, kræver bortvisning efter både 1. og 2. led i nr. 1, at der er bestemte grunde til at antage, at den pågældende ved forbliven i hjemmet vil begå en lovovertrædelse, der er nævnt i nr. 1. Bestemmelsen fastsætter de omstændigheder, der kan begrunde et indgreb i form af bortvisning (indikationskravet).

Bestemmelsen svarer til retsplejelovens § 762, stk. 1, nr. 2, om varetægtsfængsling både med hensyn til indikationens indhold (gentagelsesfaren) og dens grundlag (bestemte grunde). Praksis vedrørende § 762, stk. 1, nr. 2, vil derfor kunne være vejledende ved fortolkningen af den foreslåede bortvisningsbestemmelse.

Bortvisning vil imidlertid efter sit formål være et indgreb, som skal medvirke til at bekæmpe vold i hjemmet, og det forudsættes, at reglen i forbindelse med bortvisning anvendes under hensyntagen til de særlige forhold, der knytter sig til overgreb i familieforhold. Dette indebærer blandt andet, at betingelsen om gentagelsesfare her i højere grad end ved varetægtsfængsling i almindelighed vil kunne være opfyldt, selv om der kun er oplysning om et enkelt forhold, herunder et endnu ikke pådømt forhold.

Den foreslåede § 2, nr. 3, fastslår, at den almindelige proportionalitetsgrundsætning, som gælder for straffeprocessuelle tvangsindgreb, skal finde tilsvarende anvendelse ved bortvisning efter begge led i § 2, nr. 1. Den foreslåede bestemmelse er dog udformet særligt med henblik på bortvisning. Bortvisning bør således ikke anvendes, hvis indgrebet vil stå i misforhold til den herved forvoldte forstyrrelse af den pågældendes forhold, hensynet til den pågældendes husstand og karakteren af den adfærd, der er udvist fra den pågældendes side. Proportionalitetskravet i forbindelse med beslutning om bortvisning indebærer så-

ledes en helhedsvurdering af, om bortvisning i det konkrete tilfælde er et rimeligt indgreb.

I denne helhedsvurdering skal på den ene side indgå hensynet til den pågældendes husstand og karakteren af den krænkende parts adfærd, herunder vægten af den risiko og den ulempe, som husstanden udsættes for ved den krænkende parts forbliven i hjemmet. I den forbindelse må der også lægges vægt på, om samlivet har været så kort, at det kan fremstå som mere rimeligt end ellers, at det er den krænkede part, der må forlade hjemmet.

På den anden side skal indgå hensynet til den krænkende part selv, herunder den konkrete ulempe og forstyrrelse, som indgrebet vil påføre den pågældende, ikke mindst i tilfælde hvor den pågældende driver sit erhverv i eller i nær tilknytning til hjemmet.

Der henvises i øvrigt til pkt. 4.3 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til § 3

Stk. 1 indebærer, at en afgørelse om bortvisning kan kombineres med et almindeligt tilhold, dvs. en advarsel mod at trænge sig ind på, forfølge med skriftlige henvendelser eller på anden lignende måde forfølge den eller de personer, som bortvisningen skal beskytte. Bestemmelsen er formuleret i overensstemmelse med straffelovens § 265.

Den foreslåede bestemmelse kan kun anvendes sammen med bortvisning. Hvorvidt bortvisning bør ledsages af et almindeligt tilhold må bero på en vurdering af behovet for beskyttelse af forurettede.

Stk. 2 fastsætter, at en afgørelse om bortvisning ud over et almindeligt tilhold efter stk. 1 under visse betingelser kan kombineres med et geografisk afgrænset forbud mod at opholde sig bestemte steder.

Et sådant geografisk afgrænset forbud indebærer, at personen, der bortvises, forbydes at opholde sig i et nærmere afgrænset område i nærheden af boligen eller forurettedes arbejds- eller uddannelsessted. Formålet med bestemmelsen er at etablere en "sikkerhedszone" for forurettede, hvorved man vil kunne begrænse utrygheden hos personer, som har været og stadig er udsat for en betydelig belastning som følge af overgreb og trusler herom.

Det geografiske område, som forbuddet dækker, skal beskrives så præcist som muligt i afgørelsen, herunder ved anvendelse af kort over området. Et geografisk afgrænset forbud indebærer et væsentligt indgreb i den bortvistes bevægelsesfrihed, hvorfor udtrykket *i nærheden* skal fortolkes snævert. Det bør således være et mindre område, hvor den forurettede almindeligvis og ikke kun sporadisk færdes. Området bør ikke

udstrækkes til en hel by eller bydel/kvarter. Den nærmere fastlæggelse af området skal vurderes konkret i hvert enkelt tilfælde og under hensyntagen til proportionalitetsprincippet, jf. den foreslåede § 2, stk. 2, nr. 2.

Med udtrykket *opholde sig* sigtes på samme måde som ved bortvisningsbegrebet til enhver fysisk tilstedeværelse inden for det afgrænsede område, jf. de specielle bemærkningerne til lovforslagets § 1.

Den første betingelse for at meddele et geografisk afgrænset forbud er, at et forbud efter stk. 1 ikke er tilstrækkeligt af hensyn til bortvisningens formål, jf. *stk. 2, nr. 1*. Geografisk afgrænsede forbud bør kun anvendes i de situationer, hvor det er særligt påkrævet, og hvor en bortvisning, eventuelt suppleret med et almindeligt tilhold, jf. § 3, stk. 1, ikke anses for tilstrækkeligt af hensyn til beskyttelse af forurettede.

Den anden betingelse er, at forbuddet ikke vil stå i misforhold til den herved forvoldte forstyrrelse af den bortvistes forhold, hensynet til husstanden og karakteren af den adfærd, der er udvist fra den pågældendes side, jf. *stk. 2, nr. 2*. Der skal efter denne bestemmelse foretages en særskilt proportionalitetsvurdering i forhold til det geografisk afgrænsede forbud med henblik på at fastslå, om indgrebet er rimeligt. Det må herved navnlig tillægges vægt, om det geografiske område omfatter den bortvistes arbejds- eller uddannelsessted, eventuelt bopæl for andre nærstående, som bortvisningen ikke angår, eller den pågældendes midlertidige opholdssted som følge af bortvisningen mv.

Overtrædelse af et tilhold efter stk. 1 og et forbud efter stk. 2 straffes ligesom overtrædelse af selve bortvisningen efter den foreslåede § 11.

Der henvises i øvrigt til pkt. 4.7 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til § 4

I de helt typiske tilfælde, hvor bortvisningssagen rejses på baggrund af begrundet mistanke om, at den krænkende person har begået en af de i § 2 nævnte straffelovsovertrædelser, vil politiet i medfør af reglen i retsplejelovens § 755, stk. 1, som regel have et fornuddent grundlag for at anholde den pågældende.

I de særlige tilfælde, hvor grundlaget alene er, at den pågældende har optrådt på en måde, der i øvrigt indebærer en trussel om vold mod et medlem af personens husstand, jf. den foreslåede § 2, nr. 1, 2. led, foreligger der ikke noget anholdelsesgrundlag, idet den pågældende ikke vil være mistænkt for et forhold, der i sig selv er strafbart.

Den foreslåede § 4, *stk. 1*, giver mulighed for, at politiet også i denne situation vil kunne tilbageholde

den pågældende med henblik på afhøring mv. og med henblik på at hindre overgreb, når der er rimelig grund til at antage, at personen har optrådt på en måde, der indebærer en trussel om vold mod et medlem af husstanden.

Det må forventes, at bortvisning typisk kommer på tale, når der foreligger allerede begåede overgreb eller trusler efter straffelovens § 266. Den foreslåede særegel forventes således alene at finde anvendelse i meget få tilfælde.

I *stk. 2, 1. pkt.*, fastlægges, at tilbageholdelse efter stk. 1 er underlagt de almindelige regler om anholdelse i retsplejelovens §§ 755–760, stk. 1.

Henvisningen til retsplejelovens § 760, stk. 1, indebærer, at den pågældende skal løslades, så snart begundelsen for tilbageholdelsen ikke længere er til stede. *Stk. 2, 2. pkt.*, fastsætter udtrykkeligt, at den pågældende skal løslades inden 24 timer. Bestemmelsen medfører samtidig, at politiet bør sikre arbejdsgange, som gør det muligt at behandle bortvisningssager med den fornødne hurtighed.

Der henvises i øvrigt til pkt. 4.4 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til § 5

Stk. 1, 1. led, fastlægger, at bortvisning som udgangspunkt sker på baggrund af en anmodning fra den forurettede part.

Bortvisning er efter sit formål en foranstaltning, som skal beskytte forurettede mod yderligere overgreb og hjælpe parterne på vej mod en varig løsning af de underliggende samlivsproblemer, hvilket typisk kræver en aktiv medvirken fra forurettedes side. Forurettede må derfor antages som udgangspunkt at være den nærmeste til at vurdere situationen og træffe beslutning om, hvad der skal ske.

Stk. 1, 2. led, indebærer, at bortvisning kan ske, selv om forurettede ikke har anmodet herom, hvis almene hensyn kræver det.

I sager om bortvisning må det antages, at der ikke sjældent vil kunne foreligge situationer, hvor en anmodning ikke fremsættes, eller hvor en anmodning tilbagekaldes, som følge af den forurettedes frygt for repressalier, usikkerhed eller følelsesmæssig resignation, uden at den forurettede har noget reelt ønske om at opretholde en konfliktfyldt situation.

Hertil kommer, at det centrale formål med bortvisning er at forhindre alvorlige forbrydelser i familieforhold. De lovovertrædelser, reglerne om bortvisning skal modvirke, er alle undergivet offentlig påtale, og det påhviler således anklagemyndigheden at påtale så-

danne forhold efter almindelige principper om offentlig påtale, uanset om den forurettede måtte ønske det.

Det følger af den foreslåede regel, at bortvisning kan besluttes uden anmodning fra den forurettede, hvis der er væsentlig risiko for, at medlemmer af husstanden udsættes for alvorlige overgreb. Bortvisning vil herefter for det første kunne ske, hvis der er en begrundet formodning om, at den forurettedes passivitet eller eventuelt udtrykte modvilje skyldes frygt eller lignende og derfor ikke er reel. For det andet vil der kunne træffes beslutning om bortvisning, hvis forurettede er et umyndigt barn eller i øvrigt en person, der er ude af stand til at varetage sine interesser. Det bør dog heller ikke være udelukket at bortvise i tilfælde, hvor forurettede er myndig, mentalt habil og giver udtryk for at foretrække et voldspræget samliv frem for en samlivsophævelse ved bortvisning. Det må imidlertid i sådanne ekstraordinære tilfælde være en forudsætning, at volden eller andre overgreb har antaget en sådan karakter, at politiet ikke med rimelighed kan undlade at gribe ind.

Stk. 2, 1. pkt., fastsætter, at der for bortvisning skal fastsættes en frist, der ikke kan overstige 4 uger.

Stk. 2, 2. pkt., giver mulighed for, at en afgørelse om bortvisning kan forlænges med indtil 4 uger ad gangen. Der er ikke fastsat nogen absolut længstetid for bortvisningen.

En afgørelse om forlængelse forudsætter, at de almindelige betingelser for bortvisning fortsat er til stede, jf. lovforslagets § 2. Proportionalitetsreglen i den foreslåede § 2, nr. 3, vil ved afgørelsen om forlængelse kunne indebære, at den tidsmæssige udstrækning af indgrebet i sig selv kan trække i retning af at skærpe kravene til grundlaget for bortvisningen.

En bortvisning bør ophæves, når betingelserne ikke længere er opfyldt. Parternes genoptagelse af samlivet må som udgangspunkt føre til, at bortvisningen ophører. Såfremt en genoptagelse af samlivet ikke er udtryk for frivillighed fra forurettedes side, bør en faktisk genoptagelse af samlivet dog ikke føre til bortvisningens ophør. I tilfælde, hvor bortvisning er sket i forbindelse med overgreb mod børn, må en genoptagelse af samlivet, som partneren er indforstået med, som det altovervejende udgangspunkt heller ikke føre til, at bortvisningen ophører. Hvis bortvisning er sket uden anmodning, er det udgangspunktet, at den bortviste ikke er berettiget til at opholde sig i boligen, og politiet kan umiddelbart fjerne den pågældende. Spørgsmålet om betydningen af genoptagelse af samlivet må i det hele afgøres efter en konkret vurdering.

Stk. 2, 3. pkt., indeholder et krav om, at fristens udløb udtrykkeligt anføres i afgørelsen.

Der henvises i øvrigt til pkt. 4.3 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til § 6

Stk. 1 fastslår, at afgørelser om bortvisning og forbud efter §§ 2 og 3 træffes af politimesteren (politidirektøren). Afgørelser om bortvisning og forbud efter §§ 2 og 3 underlægges retsplejelovens regler om strafferetsplejen, jf. lovforslagets § 9, og politimesterens (politidirektørens) afgørelse træffes således i medfør af dennes egenskab af anklagemyndighed.

Stk. 2, 1. pkt., fastslår, at det sociale udvalg skal underrettes om sagen senest samtidig med afgørelsen om bortvisning.

Med bestemmelsen skabes der en retlig forpligtelse for politimesteren til at underrette de sociale myndigheder om bortvisningen. Underrettelsespligten påhviler politimesteren og skal ses i lyset af, at afgørelser om bortvisning i almindelighed vil have udspring i alvorlige sociale problemer, samlivsproblemer, misbrugsproblemer mv. I forbindelse med bortvisning vil der derfor hyppigt være behov for at sætte ind med særlig social støtte over for den ene eller begge parter, hvorfor det sociale udvalg på det tidligst mulige tidspunkt bør underrettes om problemernes omfang med henblik på iværksættelse af eventuelle foranstaltninger.

Stk. 2, 2. pkt., fastsætter, at dokumenter og oplysninger i sagen vedrørende bortvisningen, herunder elektronisk lagrede data, skal videregives til det sociale udvalg. Der er således også en retlig forpligtelse for politimesteren til at videregive oplysninger og dokumenter i sagen. De dokumenter og oplysninger, som politimesteren skal videregive, skal være nødvendige for de sociale myndigheders behandling af sagen.

Der kan være tale om oplysninger og dokumenter om både den bortviste og den person, der bliver boende i det fælles hjem. Der vil hovedsageligt være tale om oplysninger og dokumenter i relation til bortvisningssagen, herunder afgørelsen om og begrundelsen for bortvisningen, samt politirapporter og eventuelt lægelige oplysninger.

Det forudsættes, at politimesteren som udgangspunkt forud for videregivelsen af oplysninger og dokumenter forsøger at få et samtykke fra de involverede personer, som oplysningerne og dokumenterne vedrører.

Stk. 3 regulerer den bortvistes adgang til at få efterprøvet politimesterens (politidirektørens) afgørelse om bortvisning ved domstolene. På grund af indgrebets særlige karakter foreslås en særlig let og hurtig adgang til domstolsprøvelse.

Ifølge bestemmelsens 1. og 2. pkt. skal afgørelser om bortvisning og afgørelser om forbud efter § 3 forkyndes for den bortviste, der samtidig bør vejledes om retsvirkningen af bortvisningen og om adgangen til at kræve afgørelsen prøvet ved retten. Bortvisningen får virkning fra forkyndelsestidspunktet, og samtidig begynder fristen på 14 dage for indbringelse af afgørelsen at løbe. Forkyndelse vil i de normalt tilfælde, hvor den pågældende er anholdt og befinder sig på politistationen, kunne ske i umiddelbar tilslutning til, at afgørelsen træffes. Den retlige efterprøvelse iværksættes ved, at politimesteren (politidirektøren) indbringer sagen for retten, når den bortviste anmoder herom. Politimesteren (politidirektøren) skal snarest muligt og inden 24 timer fra modtagelsen af anmodningen indbringe sagen for retten. Med forelæggelsen, der eventuelt kan ske på en særlig blanket, bør følge kopi af afgørelsen og rapportmaterialet.

Indbringelse skal ske for byretten på det sted, hvor boligen findes.

Bestemmelsens 3. pkt. indebærer, at samme regler gælder for afgørelser om forlængelse af bortvisningen truffet i medfør af lovforslagets § 5, stk. 2, 2. pkt.

I stk. 4 fastslås det, at en anmodning om domstolsprøvelse ikke har opsættende virkning.

Der henvises i øvrigt til pkt. 4.4 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til § 7

Bestemmelsen pålægger den bortviste, der kræver afgørelsen indbragt for domstolene, en pligt til over for politiet at oplyse en adresse og et eventuelt telefonnummer, hvortil indkaldelse til retsmøde kan meddeles. Oplysningen skal gives senest samtidig med anmodningen om indbringelse for retten. Når meddelelse om retsmødet er givet til den adresse eller det telefonnummer, som den bortviste har oplyst, er en egentlig forkyndelse ikke nødvendig.

Reglen i § 7 skal først og fremmest sikre en praktisk og hensigtsmæssig fremgangsmåde ved indkaldelse til retsmøde i forbindelse med domstolsprøvelse efter lovforslagets § 6.

Politiet bør dog så vidt muligt søge indkaldelsen foretaget, mens den bortviste i forbindelse med forkyndelsen er til stede, typisk mens den pågældende stadig befinder sig på politistationen. Dette kan ske ved, at politiet ved telefonisk henvendelse til retten søger retsmødet berammet med det samme, således at tidspunktet straks kan meddeles til den bortviste.

Retsvirkningerne af den bortvistes udeblivelse fra retsmødet er nærmere reguleret i den foreslåede § 9, stk. 2.

Der henvises i øvrigt til pkt. 4.4 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til § 8

Til varetagelse af den bortvistes interesser under sagens behandling for retten foreslås i *stk. 1, 1. pkt.*, en regel om obligatorisk advokatbeskikkelse for den bortviste, når den pågældende ønsker sagen indbragt for retten. Reglen er navnlig begrundet i indgrebets karakter og den særlige og hurtige procesform. Advokatbeskikkelsen bør så vidt muligt ske samtidig med indbringelsen for retten og berammelsen af retsmødet. Den beskikkede advokat har samme beføjelser som en forsvarer i en straffesag, jf. *stk. 1, 2. pkt.*

Stk. 1, 3. pkt., fastsætter, at der med hensyn til salær og godtgørelse for udlæg til den beskikkede advokat gælder de samme regler som for beskikkede forsvarere, jf. retsplejelovens § 741. Spørgsmålet om, hvem der endeligt skal afholde omkostningerne til den beskikkede advokat, er nærmere reguleret i lovforslagets § 9, stk. 5.

Stk. 2, 1. pkt., regulerer adgangen til underbehandlingen af en bortvisningssag at beskikke en bistandsadvokat for den forurettede. Forurettede vil som udgangspunkt ikke være direkte inddraget i processen ved retten, og beskikkelse kan efter bestemmelsen derfor kun ske i de tilfælde, hvor den forurettede undtagelsesvis skal afgive forklaring i retten, jf. lovforslagets § 9, stk. 3.

I en række tilfælde vil der sideløbende med bortvisningssagen skulle behandles en straffesag mod den krænkende part. Når der i sådanne tilfælde efter reglerne i retsplejelovens kapitel 66 a beskikkes advokat for den forurettede i straffesagen, forudsættes det, at bistandsadvokaten også vil have mulighed for at yde forurettede en vis bistand i forbindelse med behandlingen af bortvisningssagen, herunder deltage i de afhøringer af forurettede hos politiet, der naturligt vil tage sigte på begge sager. I tilfælde af afhøring i retten vil det således være unødvendigt at foretage særskilt beskikkelse i relation til bortvisningssagen.

Stk. 2, 2. pkt., fastlægger den beskikkede bistandsadvokats beføjelser i forbindelse med behandlingen af bortvisningssagen, kompetencen til at foretage beskikkelsen samt hvorledes der skal forholdes med hensyn til salær og godtgørelse for udlæg til den beskikkede advokat. Det følger således af bestemmelsen, at reglerne i retsplejelovens §§ 741 c-e om beskikkelse af bistandsadvokater i forbindelse med straffesager finder tilsvarende anvendelse.

Der henvises i øvrigt til pkt. 4.4 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til § 9

Bestemmelsen regulerer rettens behandling af sager om bortvisning.

Stk. 1, 1. pkt., fastslår, at retsmøde skal afholdes hurtigst muligt. Bortvisningens karakter tilsiger således en hurtig stillingtagen til indgrebets lovlighed.

Stk. 1, 2. pkt., fastsætter på den baggrund en frist på 5 dage for afholdelse af retsmøde ved indbringelse af førstegangsafgørelser om bortvisning, såfremt anmodningen om indbringelse for retten fremsættes ved forkyndelsen af afgørelsen. Fristen regnes fra modtagelsen af anmodningen om retsbehandling i forbindelse med forkyndelsen.

Stk. 2 omhandler den bortvistes rettigheder i forbindelse med sagens behandling for retten. Efter bestemmelsens *1. pkt.* har den bortviste ret til at være til stede i retsmødet og udtale sig, medmindre dette af særlige grunde er nyttesløst eller skadeligt for den pågældende. På disse punkter svarer forslaget til ordningen i retsplejelovens § 764, stk. 2, vedrørende varetægtsfængsling, og undtagelsen forudsættes at have et tilsvarende snævert anvendelsesområde. Den bortviste bør have lejlighed til at drøfte sagen med sin advokat inden retsmødet.

Bestemmelsens *2. pkt.* medfører, at den bortvistes udeblivelse ikke hindrer sagens behandling ved retten, hvis den beskikkede advokat er mødt, og der ikke foreligger oplysninger om den bortvistes lovlige forfald.

Stk. 3, 1. og 2. pkt., regulerer bevisførelsen. Den foreslåede ordning svarer til praksis vedrørende retsmøder under efterforskning.

Reglen betyder, at sagerne kan behandles uden, at der nødvendigvis sker umiddelbar bevisførelse for retten. Hvis den bortviste er til stede, bør denne afhøres i retten, men i øvrigt vil sagen som udgangspunkt kunne behandles på grundlag af skriftligt materiale, herunder navnlig politirapporter om politiets iagttagelser, forklaring til politiet fra forurettede og eventuelle andre vidner og lægelige oplysninger. Det tilkommer dog retten efter et skøn i særlige tilfælde at tillade vidneførelse til brug for rettens bedømmelse. Sådanne bevisførelser vil navnlig kunne komme på tale, hvor den foreslåede regel i § 2, nr. 1, 2. led, om bortvisning som følge af trusler anvendes. Også i tilfælde, hvor der eksempelvis ikke findes objektive spor efter vold, vil sådan bevisførelse være anvendelig.

Rettens afgørelse træffes ved kendelse, jf. *stk. 4, 1. pkt.* Afgørende er, om de opstillede betingelser for bortvisning i det foreliggende tilfælde er opfyldt eller ej. Selv om der er tale om efterprøvelse af en administrativ afgørelse, vil der skulle ske en prøvelse af sam-

me intensitet som tilfældet er ved eksempelvis rettens afgørelse om varetægtsfængsling. Retten kan på samme måde prøve afgørelser om tilhold efter lovforslagets § 3.

Går kendelsen efter *stk. 4* ud på, at bortvisningen mv. godkendes, anføres det i kendelsen, hvorpå det støttes, at betingelserne er opfyldt, jf. *stk. 4, 2. pkt.*

Reglerne gælder tilsvarende for afgørelser med hensyn til den retslige prøvelse af en forlængelse af bortvisningsfristen.

Kendelsen kan kræses af anklagemyndigheden eller den bortviste efter de almindelige regler om kæremål i strafferetsplejens former, jf. lovforslagets § 10.

§ 9, *stk. 5*, regulerer spørgsmålet om afholdelse af omkostningerne i forbindelse med bortvisningssagen, herunder navnlig omkostningerne til den beskikkede advokat. Den foreslåede ordning indebærer, at det ikke ved bortvisningssagen pålægges den bortviste at betale sagens omkostninger. Omkostningerne i bortvisningssager afholdes således foreløbigt af statskassen. Hvis den bortviste imidlertid i en straffesag dømmes for forhold, der har ført til bortvisningen, inddrages omkostningerne ved bortvisningssagen under straffesagen og pålægges da som udgangspunkt den bortviste, jf. bestemmelsens *1. pkt.*

Retten kan dog bestemme, at omkostningerne ved bortvisningssagen i sådanne tilfælde alligevel helt eller delvis skal betales endeligt af statskassen, såfremt særlige omstændigheder undtagelsesvis taler herfor, jf. *2. pkt.* Herved kan det blandt andet sikres, at den samlede omkostningsafgørelse i straffesagen bliver rimelig i forhold til straffesagens konkrete resultat og omstændighederne i øvrigt. I de tilfælde, hvor retten ikke har kunnet godkende bortvisningsafgørelsen, bliver der ikke tale om at pålægge den bortviste omkostninger i den henseende.

Endvidere vil det følge af den foreslåede ordning, at omkostningerne ved bortvisningssagen afholdes endeligt af statskassen i de formentlig sjældne tilfælde, hvor bortvisning sker uden grundlag i et strafbart forhold, jf. lovforslagets § 2, nr. 1, 2. led, samt i de tilfælde, hvor en straffesag ikke gennemføres, uanset hvad grunden hertil er.

Der henvises i øvrigt til *pkt. 4.4* i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til § 10

Stk. 1 fastslår, at retsplejelovens regler om strafferetsplejen anvendes ved behandlingen af sager om bortvisning i det omfang, loven ikke fastsætter særlige regler. Den generelle henvisning indebærer blandt andet, at reglerne om offentlighed og kæremål, jf. lov-

forslagets § 9, stk. 4, finder anvendelse. Med hensyn til offentlighed bemærkes, at bestemmelsen i retsplejelovens § 29, stk. 1, nr. 3, om dørlukning, når sagens behandling i et offentligt retsmøde vil udsætte nogen for en unødvendig krænkelse, navnlig vil kunne være aktuell i bortvisningssager. Lovens særlige regler om behandlingsformen, jf. lovforslagets § 9, indebærer på den anden side, at eksempelvis retsplejelovens regler om medvirken af lægdommere ikke anvendes. Tilsvarende er i lovforslagets § 6, stk. 3, foreslået en særlig værnetingsregel.

For så vidt angår forurettedes retsstilling betyder henvisningen, at i de tilfælde, hvor anklagemyndigheden ikke finder tilstrækkeligt grundlag for at bortvise den pågældende, vil forurettede kunne påklage denne afgørelse efter de almindelige regler om afgørelser inden for strafferetsplejen. Politimesterens (politidirektørens) afgørelse vil således kunne påklages til vedkommende regionale statsadvokat.

Stk. 2 tager sigte på at give den bortviste mulighed for at få erstatning i de tilfælde, hvor anklagemyndighedens afgørelse om bortvisning viser sig at være uberettiget. Henvisningen til retsplejelovens § 1018 h indebærer for det første, at den lette adgang til at få kravet prøvet i henhold til retsplejelovens kapitel 93 a finder tilsvarende anvendelse. Endvidere indebærer forslaget, at erstatning for uberettiget bortvisning sker på grundlag af dansk rets almindelige erstatningsregler, hvilket navnlig indebærer, at erstatning forudsætter, at politiet har handlet culpøst.

For så vidt angår tilbageholdelse efter den regel, der er foreslået i § 4, foreslås dog en bestemmelse svarende til reglen i retsplejelovens § 1018 a, hvorefter der kan kræves erstatning på objektivt grundlag for uberettiget anholdelse.

Der henvises i øvrigt til pkt. 4.4 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til § 11

Bestemmelsen indeholder regler om straf for overtrædelse af forbud i form af bortvisning efter § 1 og tilhold og forbud efter § 3. Der vil således ikke blive rejst tiltale for overtrædelse af straffelovens § 265 ved overtrædelse af et tilhold meddelt efter § 3, stk. 1.

Det fastsættes i *stk. 1*, at den, der forsætligt overtræder et forbud efter § 1 eller § 3 straffes med bøde eller fængsel indtil 2 år.

Gerningsindholdet i relation til § 1 vil være knyttet til afgørelsen om bortvisning. Det strafbare forhold vil således bestå i at opholde sig i boligen på trods af en meddelt afgørelse om bortvisning. Med ophold sigtes

til enhver fysisk tilstedeværelse i den omfattede lokalitet, jf. bemærkningerne til den foreslåede § 1.

I de tilfælde, hvor bortvisningen er suppleret med et almindeligt tilhold efter § 3, stk. 1, vil det være strafbart forsætligt at trænge sig ind på, forfølge med skriftlige henvendelser eller på anden lignende måde forulempe forurettede, også selv om henvendelsen ikke sker i hjemmet. I de tilfælde, hvor en bortvisning er suppleret med et geografisk bestemt tilhold efter § 3, stk. 2, vil det være strafbart at opholde sig inden for det geografisk afgrænsede område.

Straf for overtrædelse af et forbud i medfør af loven forudsætter, at afgørelsen er truffet af den kompetente myndighed og meddelt den pågældende, samt at afgørelsen er lovlig.

Den foreslåede strafferamme giver mulighed for, at en person, som ikke respekterer et meddelt forbud, kan varetægtsfængsles efter retsplejelovens § 762, stk. 1.

Stk. 2 indebærer, at overtrædelser efter stk. 1 påtåles af det offentlige. Offentlig påtale kræver en udtrykkelig anmodning fra den forurettede, medmindre almene hensyn kræver påtale. Ordningen indebærer, at der ikke bliver tale om at rejse tiltale for mindre alvorlige overtrædelser, som den forurettede ikke selv ønsker forfulgt. En lignende påtaleform findes i øvrigt i straffelovens § 305, stk. 1.

Udtrykket *almene hensyn* anvendes tillige i den foreslåede § 5. Det vil formentlig typisk være samme almene hensyn, der nødvendiggjorde en afgørelse om bortvisning efter § 5, som de hensyn der indgår ved vurderingen af, om der bør ske påtale af en overtrædelse af en afgørelse om bortvisning, jf. den foreslåede § 11.

Om de særlige forhold, der gør sig gældende ved parternes samlivsgenoptagelse, henvises til lovforslagets specielle bemærkninger vedrørende den foreslåede § 5, stk. 2.

Der henvises i øvrigt til pkt. 4.6 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til § 12

Hidtil har det i administrativ praksis været antaget, at meddelelse af et tilhold efter straffelovens § 265 forudsætter en anmodning fra den forurettede. *§ 12, stk. 1*, indeholder en udtrykkelig bestemmelse, der som udgangspunkt viderefører denne praksis, men samtidig fastsættes, at tilhold efter straffelovens § 265 endvidere kan meddeles uden anmodning, når almene hensyn kræver det.

Stk. 2 indeholder en bestemmelse om klageadgangen ved klager over tilhold i medfør af stk. 1 og for-

F. t. l. om bortvisning og beføjelse til at meddele tilhold m.v.

bud efter § 3. Der er tale om en ændring i forhold til den gældende ordning ved klager over tilhold i medfør af straffelovens § 265, hvor Justitsministeriet normalt er klageinstans. Hvis en politimester (politidirektøren) meddeler tilhold efter § 12, stk. 1, eller forbud efter § 3 skal en eventuel klage indbringes for den regionale statsadvokat. Det vil sige den statsadvokat, hvor den pågældende politikreds hører under. En klage vil ikke have opsættende virkning.

Der henvises i øvrigt til pkt. 4.7 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til § 13

Bestemmelsen fastsætter lovens ikrafttrædelsesdato. Det foreslås, at loven træder den 1. juli 2004.

Loven finder anvendelse for forhold, der er begået efter lovens ikrafttrædelsestidspunkt. Det betyder, at

der kan ske bortvisning, hvis en person f.eks. har begået vold eller truet et andet medlem af husstanden efter den 1. juli 2004, jf. lovforslagets § 2, nr. 1, og de øvrige betingelser for bortvisning er opfyldt.

Den nye bestemmelse om klageadgang til statsadvokaten over politiets meddelelse af tilhold finder anvendelse på klager, der fremsættes efter lovens ikrafttrædelsestidspunkt. Klager, der inden ikrafttrædelsestidspunktet er fremsat over for Justitsministeriet, vil blive færdigbehandlet af Justitsministeriet.

Til § 14

Bestemmelsen indebærer, at loven ikke gælder for Færøerne og Grønland. Loven kan dog ved kongelig anordning sættes i kraft for disse landsdele.

Til lovforslag nr. L 218. Skriftlig fremsættelse (31. marts 2004)

Justitsministeren (Lene Espersen):

Herved tillader jeg mig for Folketinget at fremsætte:

Forslag til lov om bortvisning og beføjelse til at meddele tilhold m.v.

(Lovforslag nr. L 218).

Hovedformålet med lovforslaget er at give politiet mulighed for at bortvise en voldelig eller truende person fra det fælles hjem i en periode. En bortvisning er et strafsanktioneret forbud mod, at en person opholder sig i boligen for personens husstand, uanset personens retlige forhold til husstanden og boligen.

Lovforslaget bygger navnlig på Strafferetsplejeudvalgets betænkning nr. 1439/2004 om bortvisning af voldelige og truende personer fra hjemmet mv.

Lovforslaget fastlægger, at en person kan forbydes at opholde sig i sit hjem i indtil 4 uger. Forbuddet kan forlænges med op til 4 uger af gangen.

Lovforslaget indeholder bestemmelser om, hvilke betingelser der skal være opfyldt for, at en person kan bortvises. Det kræves for det første, at der er begrundet mistanke om, at den pågældende mod et medlem af husstanden har begået en overtrædelse af nærmere angivne bestemmelser i straffeloven, som efter loven kan medføre fængsel i 1 år og 6 måneder. Det drejer sig om bestemmelser om vold, trusler og visse seksuelle overgreb. Bortvisning vil desuden kunne ske, hvis der er begrundet mistanke om, at den pågældende har optrådt på en måde, der i øvrigt indebærer en trussel om vold mod et medlem af husstanden.

For det andet kræver en bortvisning, at der er bestemte grunde til at antage, at den pågældende vil begå en overtrædelse af de pågældende bestemmelser i straffeloven, hvis den pågældende bliver i det fælles hjem.

Endelig kræves for det tredje, at bortvisningen ikke vil stå i misforhold til den derved forvoldte forstyrrelse af den pågældendes forhold, hensynet til husstanden og karakteren af den adfærd, der er udvist fra den pågældendes side.

Lovforslaget giver desuden mulighed for, at bortvisning fra det fælles hjem kan kombineres med såvel et almindeligt tilhold om ikke at opsøge forurettede som et geografisk afgrænset forbud mod at opholde sig bestemte steder, hvor forurettede færdes, f.eks. i nærheden af boligen eller andre nærmere bestemte steder som for eksempel forurettedes arbejdsplads eller uddannelsessted.

Overtrædelse af en afgørelse om bortvisning mv. kan efter forslaget straffes med bøde eller fængsel indtil 2 år.

Det foreslås, at det er politimesteren (politidirektøren), der skal træffe afgørelse om bortvisning. Der vil kunne træffes afgørelse herom, når et medlem af husstanden anmoder om det, eller når almene hensyn kræver det.

Den bortviste vil efter forslaget få mulighed for inden 14 dage efter, at afgørelsen om bortvisning er forkyndt for vedkommende, at anmode anklagemyndigheden om at indbringe afgørelsen for retten. Politimesteren skal i så fald hurtigst muligt og inden 24 timer forelægge sagen for retten. Lovforslaget fastslår, at retsmøde skal afholdes hurtigst muligt, så der sikres en hurtig stillingtagen til indgrebs lovlighed. Retsplejelovens regler om behandling af sager inden for strafferetsplejen vil finde anvendelse ved sager om bortvisning.

I forbindelse med sagens behandling for retten skal der beskikkes en advokat for den bortviste. Advokaten vil have samme beføjelser som en forsvarer i en straffesag. Hvis forurettede skal afgive forklaring i retten i forbindelse med prøvelsen af bortvisningen, kan der også beskikkes en advokat for forurettede.

Hvis anklagemyndighedens afgørelse om bortvisning viser sig at være uberettiget, følger det af lovforslaget, at den lette adgang til at få et eventuelt erstatningskrav prøvet i henhold til retsplejelovens kapitel 93 a finder anvendelse. Erstatning for uberettiget bortvisning sker på grundlag af dansk rets almindelige erstatningsregler, som forudsætter, at politiet har handlet culpøst.

Lovforslaget fastsætter en pligt for politimesteren til at underrette de sociale myndigheder, hvis der træffes afgørelse om bortvisning, og til at videregive oplysninger og dokumenter, som er nødvendige for de sociale myndigheders sagsbehandling. Underretning skal ske senest samtidig med en afgørelse om bortvisning. Denne underretningspligt skal sikre, at de sociale myndigheder hurtigt kan iværksætte de sociale foranstaltninger, der kan være nødvendige i forbindelse med en bortvisning. Det kan for eksempel være økonomisk hjælp, rådgivning og vejledning samt tilbud om behandling.

Det kan oplyses, at regeringen har iværksat projektet "Dialog mod vold" om behandlingstilbud til voldelige mænd og deres familier som en

del af regeringens handlingsplan til bekæmpelse af vold mod kvinder. Formålet med projektet er at udvikle en helhedsorienteret indsats mod vold i familien, dvs. den fysiske, psykiske, seksuelle eller latente vold mellem nuværende eller tidligere partnere samt eftervirkningerne af vold mod eventuelle børn. Projektet gennemføres i dag som et forsøgsprojekt i Københavnsområdet og er i 2004 finansieret af satspuljemidlerne. Det er regeringens hensigt at gøre dette projekt landsdækkende.

Lovforslaget indeholder endvidere en generel regel om politiets udstedelse af tilhold, hvis overtrædelse kan straffes efter straffelovens § 265. Det foreslås, at tilhold kan udstedes, når et medlem af husstanden anmoder om det, eller når almene hensyn kræver det. Det foreslås endvidere, at klage over tilhold skal indgives til den regionale statsadvokat, og at statsadvokatens afgørelse ikke kan påklages.

Idet jeg i øvrigt tillader mig at henvise til lovforslaget og de ledsagende bemærkninger, skal jeg hermed anbefale lovforslaget til det Høje Tings velvillige behandling.